Смртоносни живи песак

ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК

Агент А-305

40 ДИНАРА 1952

Година XXVI
Број 688
Субота
6. март 1965.

ИЗЛАЗИ СУБОТОМ

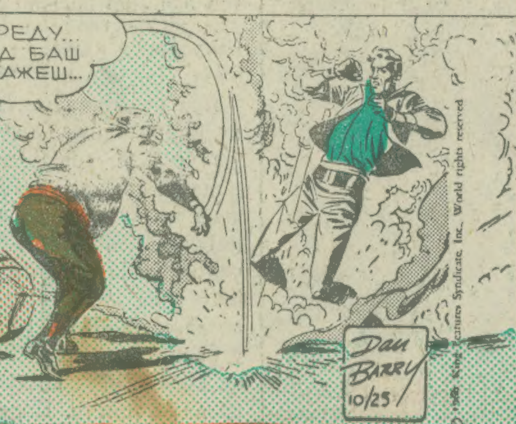

688

У овом броју:

ЖИВА ХЕМИЈА

НАТРИЈУМ

— Где је Натријум? Нисте га видели?

— Само што је изишао са Хлором.

— Није се Натријум појављивао овде?

— Погледајте код Сумпора, можда је тамо.

— Опростите, да није Натријум код вас?

— Већ је отишао. Кажу да су га видели с Кисеоником.

Просто је неуловљив, тај Натријум; он стално има неког посла. Час са Хлором гради кухињску со, час са Силицијумом решава проблеме производње стакла, час, изненада, остављајући све друге послове, трчи Азоту и Кисеонику да би сву пажњу усредсредио на производњу чилске шалитре.

А у слободном стању Натријум нећеш нигде наћи: он ни за тренутак није слободан.

Таква је његова хемијска активност.

ИНЕРТНИ ГАС

Користећи то да су га први пут открили на Сунцу, Хелијум се понашао као особењак и презире нормалне хемијске односе.

— Тамо, код нас на Сунцу... — сваки час каже он — тамо није као овде.

Баш да видимо шта је и како је на Сунцу! Водоник, угљеник, гвожђе — све исто као и на Земљи. Па чак је и сам Хелијум обичан „земаљски" елеменат, само је на Сунцу раније запажен.

А о Сунцу Хелијум говори само због тога да би оправдао своју инертност, свој нерад на Земљи.

ОКСИДАЦИЈА

— Да оксидишемо, рођаче?

— Да оксидишемо!

— Па шта је? Шта чекаш?

— Чекам.

Разговор воде две цепанице.

— Зашто журиш, рођаче? Мени то, рођаче, не одговара. Оксидисати треба полако, разборито, с разумевањем.

— А чему одуговлачити? Док дланом о длан и — готово!

— Готово! Ето видиш како је готово! Зачас ћеш нестати... Ја у томе имам прилично искуства, ја већ три године овде оксидишем.

Оксидишу две цепанице. Једна оксидише полако, друга брзо.

Брзо — то значи горети.
Полако — то значи трулити.
Ето каквих има оксидација.

ЗЛАТО

Кисеоник је неопходан за живот, али и без Злата се не може баш тако лако живети.

Када се дише лако и с Кисеоником, када би требало да је све у реду, човек осећа да му недостаје Злато. А кад нагомила Злато, теже се некако дише, а то значи — недостаје Кисеоник.

Јер, по хемијским законима, нај старијим законима на Земљи, Злато и Кисеоник су неспојиви.

ХЛОР

У периодном систему елемената Хлор је на добром гласу.

— Одличан радник — кажу о њему метали и металоиди. — Сваког примети, са сваким успостави контакт...

Међутим треба знати како да се приђе Хлору. Дође тако њему некакав неискусни Металоид и почне да гњави:

— Ја бих ово, ја бих оно...

— Не могу, то не спада у моју струку — хладно одговара Хлор. — Пробајте да се повежете с Кисеоником.

У почетку Металоид не може да схвати откуд у Хлора таква сувоћа у разговору. А затим се досећа:

— А да мало наквасимо?

Е, сад могу другчије да разговарају. Суви Хлор прилично је инертан, али ако се само мало накваси, сваком ће срдачно поћи у сусрет.

Због тога је Хлор на добром гласу и чак понекад истисне Кисеоник који не уме са свима лепо.

Из албума фото-репортера

ВОДОПАД КРАВИЦЕ КОД ЉУБУШКОГ — ПОСМАТРАЧИ У БОСАНСКОЈ НАРОДНОЈ НОШЊИ

Управљање ракетом помоћу звука

Један стручњак ваздухопловног института у Хонивелу, у америчкој савезној држави Минесоти, сматра да ће се у не тако далекој будућности градити ракете за космичке летове којима ће космонаути управљати гласом, тако да ће за време лета имати слободне руке. Космонаут ће имати на располагању десет звучних „симбола" које ће изговарати у микрофон уграђен у његовом скафандеру. Изговорена наређења примаће нарочити уређај који ће их аутоматски извршавати и на тај начин водити ракету по космосу.

Голубачка тврђава

ГОЛУБАЦ НА ДУНАВУ БИО ЈЕ ЈЕДНА ОД ГЛАВНИХ ТВРЂАВА СРЕДЊОВЕКОВНЕ СРБИЈЕ ОКО КОЈЕ СУ СЕ, КАО ОКО ПОГРАНИЧНОГ БЕДЕМА, У 15. ВЕКУ ВОДИЛЕ СТАЛНЕ БОРБЕ. ДЕВЕТ КУЛА ОВЕ ТВРЂАВЕ РАСПОРЕЂЕНЕ СУ ТАКО ДА СА ЗИДОВИМА ЧИНЕ ДВА ШЕСТОСТРАНА БАСТИОНА, ЈЕДАН НА САМОМ ДУНАВУ, А ДРУГИ НА ВРХУ СТЕНЕ. ОД ТИХ ДЕВЕТ КУЛА ТРИ СУ ЧЕТВОРОСТРАНЕ, ТРИ ПОЛУКРУЖНЕ, А ТРИ ШЕСТОСТРАНЕ.

Лобања древног сточара

Пре 2500 година један пастир доживео је несрећу. Разјарени бик ударио га је ногом по темену и од ударца напрсла му је лобања.

Пастир је био веома млад. Напрслина је зарасла, али је на лобањи за читав живот остао ожиљак у облику папка. Пастир је после „двобоја" са разјареном животињом живео још неколико година.

Све је то испричала археолозима једна лобања нађена у јужном Сибиру.

Древни становници јужног Сибира бавили су се земљорадњом. Током археолошких ископавања научници су открили старе канале за наводњавање чије је корито често било прокопано у каменитом тлу.

Атмосфера се окреће

„Брзо као ветар" — говорили су некад кад још нису постојале машине које су се брже кретале.

Британски научници утврдили су да се атмосфера која окружује нашу планету — окреће.

Каква је брзина окретања атмосфере?

На висини од 200—300 километара она одговара брзини ветра од 150 метара у секунди, тј. износи 540 километара на час.

АНЕГДОТЕ

НЕОЧЕКИВАНИ ОБРТ

Селма Лагерлеф је била веома скромна и ненаметљива особа. Године 1920, за време неког конгреса у Стокхолму, седела је поред неког немачког књижевника који се приликом упознавања није ни потрудио да чује њено име. У току разговора, гост из Минхена је као узгред запитао своју суседку:

— А ви, такође, пишете?

— Свакако! — потврдила је љубазно Селма Лагерлеф.

— Па као припаднику једне мале нације није вам, вероватно, лако да се афирмишете — са висине је констатовао гост. — Много је пробитачније живети у једној великој земљи. Једна од мојих књига је, на пример, већ преведена на три језика.

— Драго ми је! — љубазно ће добитница Нобелове награде.

— А да ли је нека ваша ствар већ преведена?

— О, да!

— Гле, гле! А на колико језика, ако смем да питам.

Селма Лагерлеф поцрвене и тихо одговори:

— На тридесет и четири.

САРТРОВ ПАС

Кад је био у млађим годинама, француски књижевник и филозоф Жан Пол Сартр је имао псића кога је веома волео. Пас је већ био стар и готово слеп када је једном пао у воду. Сартр је без оклевања скочио за њим и, ризикујући сопствени живот, спасао је пса.

Овај догађај посматрали су многи шетачи.

— Мало је људи који би то учинили — довикнуо је мокром Сартру један старији човек са црвеном врпцом — Легијом части.

Сартр је прешао погледом преко окупљених радозналаца и одговорио:

— А мало је људи за које бих ја то учинио.

НАДМУДРИО ГА

Једном је познатом бечком лекару Нотнагелу дошао на преглед трговац познат као цициjа. Он је знао да лекар за прву визиту узима 25 круна, а за даље прегледе само по десет. Трговац је одлучио да превари лекара.

— Добар дан, драги докторе, ево мене опет до вас!

Нотнагел је, међутим, имао изврсно памћење и одмах је прозрео трговчеву превару. Прегледавши га на брзину, рече му:

— Нема промене. Наставите да узимате лек који сам вам преписао.

»РЕКОРДИ« И »РЕКОРДЕРИ«

У СВЕТСКОЈ штампи веома се често појављују вести о разним „феноменалним", „баснословним", „апсолутним" рекордима. Ево неколико од тих „рекорда" постављених у последње време.

Деветнаестогодишњи студент из холандског града Давантера Питер ван Лир прешао је пут од седам километара од Еншендеа до Гланербура идући — четвороношке.

Пре неколико месеци у Њујорку је био одржан маратон у игрању који је трајао три седмице. Када се полиција одлучила да прекине то лудило, на играчком подијуму било је остало још девет парова који су дотле играли 500 часова са одмором од 15 минута после сваког часа. Играчи су били у веома жалосном стању: изводећи кораке игре кретали су се као прави аутомати. После завршетка утакмице многи од њих су пали у летаргичан сан, многе су однели у болницу, а један играч, пренесен на психијатријску клинику ни је из ње више ни изишао.

Ирац Патрик Хели свирао је на усној хармоници 170 часова непрекидно. За време тог маратонског концерта избријали су га електричним апаратом за бријање фирме „Пасифик плем-плем". Међутим, „спортски" стручњаци одбили су да потврде овај рекорд јер су употребу електричног апарата оценили као рекламирање фирме, па су Хелију оспорили статус спортисте — аматера.

Педесеттрогодишњи Леримом Воклер из Лос Анђелеса прешао је играјући читаве Сједињене Америчке Државе — од свог родног града до Њујорка. Он се углавном кретао изводећи кораке танга и валцера.

Шпанац Антонио Рус Занин испио је наискап 7 литара пива. Американац Роберт Сула појео је, заправо испио, 91 некувано јаје. Други један Американац, неки Џими Роџерс, ударао је у бубањ непрекидно 80 часова, 35 минута и 17 секунди.

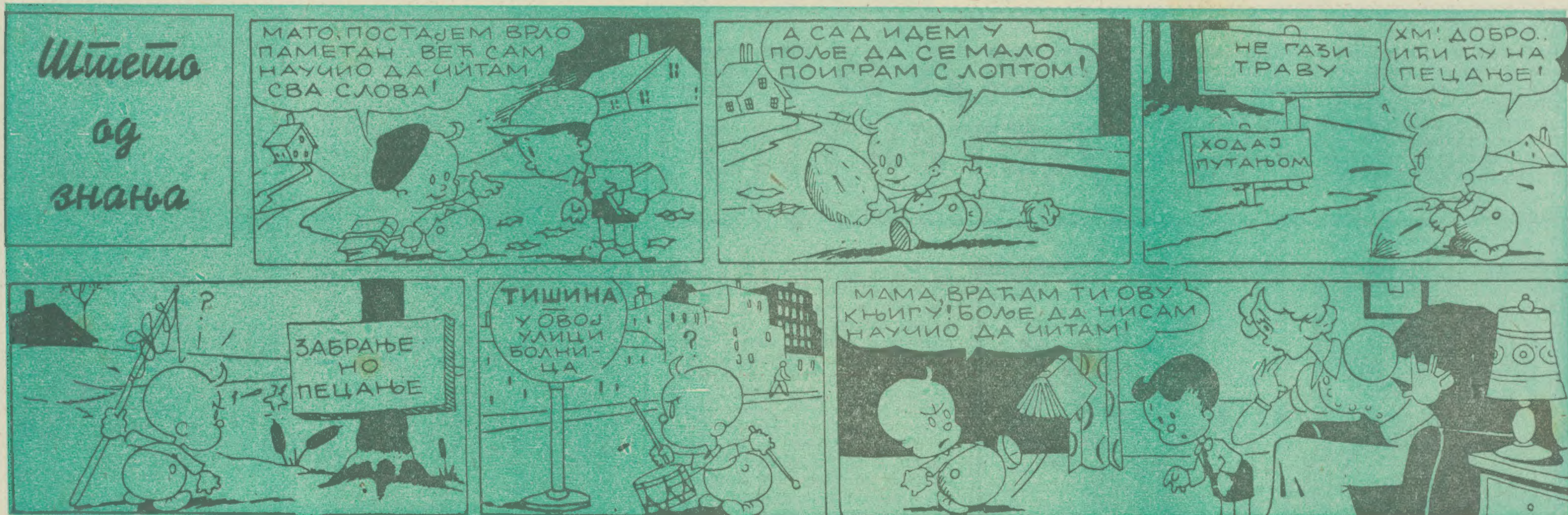

БЕЗБОЛ

БЕЗБОЛ је поникао у Америци и тамо се сматра за националну игру. Подигнути су многобројни стадиони, који могу да приме велике масе гледалаца,

Игралишта су опкољена заштитном мрежом, јер је игра врло опасна и за гледаоце и за играче. Сама игра је веома интересантна и узбудљива. Изводи се великом брзином и због тога је веома жива, а сматра се за један од најкориснијих спортова, јер сразмерно развија све делове тела.

Последњих година пред други светски рат безбол је био веома популаран и у Јапану, а у Европи веома је раширен у Енглеској и Француској.

*

Безбол је игра екипа и на свакој страни игра по девет играча. Игралиште је четвороугаоник, чији су углови један од другог удаљени по 32 метра. На угловима су постављене кожне вреће, које су велике око пола метра. Ова се места називају „бес“. Екипе се постављају овако: по један играч екипе која је у пољу, чува пролаз између појединих „бес“. Они се називају „безмени“. Тројица су постављена дубоко у пољу и имају задатак да хватају далеко бачене лопте, а зову се „ковери“ или „фјелдери“ (хватачи). Најважније улоге имају „пичер“ (бацач) и „кечер“ (ловац). Лопта је велика као тениска, израђена је од пређе и ћревучена кожом, тако да је тврда као да је од дрвета. Бацач мора свом снагом да баци лопту „батману“ (одбијачу) који се налази 15 метара удаљен од бацача. Лопта мора да је прописно бачена у висини од колена до прсију одбијача, јер се друкчије бачена лопта сматра као грешка екипе која изводи ударац.

Одбијач има у рукама ударач од тврдог дрвета, дугачак нешто више од метра. Његова је дужност да добачену лопту одбије ударачем. Иза њега налази се ловац, чија је дужност да ухвати лопту у случају да је одбијач промаши. Његова је дужност најтежа јер не сме да испусти лопту, пошто ће у том случају противнички играчи искористити повољну ситуацију и трчаће од „бесе“ до „бесе“ све дотле док ловац не ухвати лопту и добаци је свом суиграчу.

Овако би била распоређена једна екипа, она која се налази у пољу. Од друге екипе игру почиње само један играч и то одбијач. Његови суиграчи чекају да он удари лопту и чим он то учини заузимају његово место редом.

Игра се углавном развија овако: Кад бацач баци лопту, а одбијач је врати у поље, он трчи из све снаге према најближој „бес“. Ако је лопту одбацио далеко, он има времена да оптрчи све четири „бес“ а противник у томе не може да га спречи. Кад то учини постиже један поен. Трчање одбијача може се спречити само на тај начин, ако противничка екипа ухвати лопту и добаци је свом играчу који се налази најближи код „бес“ према којој одбијач трчи.

Када се учине три узастопне грешке, екипе мењају места, наиме, она екипа која је била у пољу прелази на ударање и обратно. После девет оваквих промена, игра се завршава. Игру добија она екипа која има више поена.

Од опреме најважнија је ствар дебела кожна рукавица, коју сви играчи носе на једној руци. Ловац („кечер“) има и заштитну мрежу на лицу, јер се он налази у најопаснијем положају, пошто се може десити да одбијач промаши лопту а он је не ухвати и удари га по лицу. Сем тога, он има дебели грудњак на грудима, који му штити прса и дебеле „коленице“, које му штите ноге. Исто тако он има највећу и најдебљу рукавицу, што је сасвим разумљиво, јер мора да хвата снажно бачену лопту.

Када се безбол добро игра, онда је веома занимљив и узбудљив. Нарочито интересантан моменат представља неизвесност стизања играча на „бес“ у правом моменту тј. брже од противника. Американци су мајстори у овој игри, па није никакво чудо што је безбол стекао велику популарност.

ЦИГЛЕ У ПАКЕТУ

Цигле у пакету су последњи проналазак стручњака западнонемачке грађевинске индустрије која жели да што више упрости зидање грађевина. Цигле свих врста и облика су још у фабрици груписане и помоћу челичних трака упаковане у стандардне пакете. Сваки пакет садржи количину цигала коју један просечан радник може да озида у току дана, а тежина одговара уобичајеном капацитету уређаја за транспорт на грађевини.

СКОК УВИС на ескимски начин

ЕСКИМИ који живе на Аљасци много уживају у спорту. Вековима они се баве разним спортовима. Међутим, можда је најзанимљивији и најузбудљивији догађај када се становници неког насеља повремено окупе и узму учешћа у играма званим „Кит-ит-ток“.

Ове игре састоје се од трчања, бацања увис са ћебета, а такмиче се и у другим дисциплинама које захтевају велику вештину и издржљивост.

Они се обично поделе у два тима. Тимове саставе двојица истакнутих спортиста из околине. Пошто та двојица одаберу сваки своју екипу, почиње такмичење. Има дисциплина и за жене и за мушкарце. Борбе су оштре, али остају у духу пријатељства. Победницима се деле награде, али се ништа не бележи, тако да не постоје подаци о претходним такмичењима.

Један становник Коцебуа, Бил Хенсли (на цртежу) приказује велику вештину која је потребна у једној врсти такмичења. У питању је „Акарачак“ буквално „пикање у вис“. Сваки такмичар мора да скочи из места и пикне висећу лопту и то са обе ноге и да поново падне на земљу са обема ногама заједно. Са сваким успешно изведеним скоком лопта се диже. На цртежу је приказан Бил који изводи скок увис од око два метра.

САНКАЊЕ — СПОРТ

Некада су санке са псећом запрегом служиле искључиво за транспорт разне робе, прибора, превоза људи и тако даље. Међутим, у последње време санкање је постало једна грана спорта. Наиме, трке санки са псећом запрегом постале су веома популарне. На северу америчког континента често се организују приредбе ове врсте.

Изгледа да у овоме спорту подједнако уживају и људи и пси. Обично се не такмичи по неколико санки у исто време, већ се такмиче запреге посебно с тим што се свима мери време које су употребиле да пређу одређену стазу. Пси се прво вежбају са колицима да би научили разне заповести. Када једном то савладају, онда више нема проблема.

Под заједничким насловом „Будите детектив" доносићемо повремено кратке приче-загонетке позајмљене из пољског недељног часописа „Пшекруј". Да бисте их решили није потребно да будете детектив-професионалац. Треба само пажљиво размислити о сваком податку који је дат. Они који не успеју да нађу одговор наћи ће га у следећем броју, на 15. страни.

БУДИТЕ ДЕТЕКТИВ

★

Нестали новчић

— Неки Девид Липарт — почео је свој извештај наредник Фит инспектору Вернеру — јавио је полицији да му је украден старински новчић, веома скуп. Липарт има изванредну збирку нумизматичких вредности. Новчић о коме је реч, набавио је тек пре неколико дана. Кажу да је за њим трагао неколико година. Био је пресрећан кад га је добио. Његова два брата, који живе заједно с њим, завидела су му. Они су такође колекционари. Старији, Фредерик, занима се за филателију, а млађи Еразмо, скупља ретке књиге. Све три збирке налазе се у великом салону њиховог стана. Кључеви за витрине и ормане леже у фиоци писаћег стола, а једини кључ за ту фиоку чува се у вази што стоји на камину. Јуче је Девида посетио један други колекционар старог новца, неки Ценик. Девид је извадио новчић из витрине и новчић је толико одушевио Ценика да је по сваку цену хтео да га купи. Девид није признао. Јутрос је Ценик телефоном поновио своју понуду. Девид је и тада одбио. Одложивши слушалицу, пошао је да ужива у свом благу... али његово место у витрини било је празно. Витрина је била отворена кључем, јер брава није била оштећена.

— Отисци прстију? — запитао је инспектор.

— Никаквих. Сва места где су отисци могли бити остављени: намештај у салону, кваке на вратима, камин — све је неко брижљиво избрисао. Фердерик Липарт тврди да њему ништа није познато. Еразмо је отишао послом од куће још пре него што је крађа откривена, тако да њега нисам могао да саслушам.

— Знам који је од ове тројице на које се сумња украо монету — рекао је инспектор.

Ко је украо новчић?

Манијак у музеју

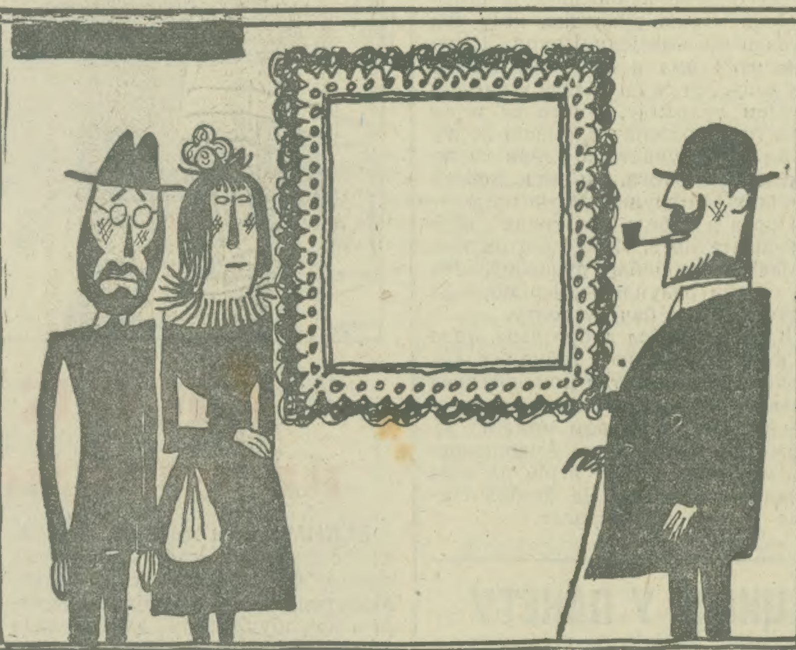

Мада је већ било касно увече инспектор Вернер још се налазио у свом службеном кабинету. Донели су му телеграм следеће садржине:

„Из музеја ће бити украдена Рембрантова слика, „Пријатељ".

Прочитавши телеграм, инспектор је сместа пошао у музеј. Авај, у сали је угледао само празан рам: платно је било исечено. Пред сликом (тачније пред рамом), стајале су две особе: елегантна млада жена и чувар у униформи. Разговор се овако одвијао:

— Ја сам из полиције — рече инспектор. — Управо сам дознао да ће из музеја бити украдена Рембрантова слика. Видим да сам дошао касно. Ви сте управник музеја? — обрати се жени.

— Да — одговори она. — Презивам се Грегор. Пре неколико минута чувар ме је обавестио да је украдена најдрагоценија слика из наше збирке.

— А када сте ви то открили? — запита инспектор чувара.

— Пре десет минута. Случајно, јер музеј се затвара у седам часова, то јест ја сам ову салу закључао пре два часа. Требало је да је отворим тек сутра ујутру. Али, сетио сам се да сам у тој сали заборавио књигу коју помало читам кад нема посетилаца. Одлучио сам де је дочитам и због тога сам се вратио овамо. И тада сам приметио да је рам празан.

— А када сте затварали салу, пошто је приступ посетиоцима већ био обустављен. слика је била на месту?

— Јасно! Тврдим то стога што сам пре затварања сале и са те слике обрисао прашину. Да је рам био празан ја бих то неизоставно приметио.

— Шта ви о томе мислите? — запита инспектор жену.

— Мислим да вам је лопов упутио телеграм. Могућно је да је то неки манијак који је хтео да својим преступом изазове што већи скандал. Колико је мени познато, такви случајеви се догађају.

— У праву сте, Ипак, околности показују да је крађу извршило једно од вас двоје: ви или чувар. Нећу крити да знам ко је то учинио.

Прича једног ловца

ГАЂАО ЋУРКУ – УБИО ПУМУ

ЏОН ЛИОН био је шумар по занимању, али је био и страствен ловац. За њега шуме нису имале никакву тајну, а добро је познавао и ћуди животиња. Пуних тридесет година он је ловио крупну дивљач, и то не само у Америци, него и у другим деловима света. Али од свих доживљаја из лова, он се најрадије сећа једног лова на дивље ћурке када је убио пуму. Уосталом, пустимо њега нека нам опише тај догађај.

— Двадесет петог октобра 1959. године обилазио сам један део своје територије у Новом Мексику. Изабрао сам предео Вилоу Крика. Ту је увек било дивљих ћурки. Према лову сам одабрао оружје — пушку са мецима напуњеним сачмом, јер је она била нај подесније оружје за ту врсту дивљачи. Терен сам обилазио на мојој старој мазги која је често учествовала у лову.

Наједном, моја мазга нагло застаде. Погледао сам унаоколо да видим због чега је то учинила. Коса ми се дигла на глави. Тридесетак метара испред мене стајала је једна огромна пума. Јако сам се покајао што нисам понео другу пушку, јер шта сам могао да урадим са пушком која се употребљава у лову на ћурке. Брзо сам скочио с мазге и потражио бусију у случају да ме пума нападне. Међутим пума изгледа није била много расположена за борбу, већ се полако окренула и нестала у жбуњу.

— Кад сам поново појахао мазгу, видео сам како се клати висока трава, показујући пут којим је пума одлазила. Кренуо сам, али врло опрезно. Тако сам ишао више од једног сата кад сам приметио једну ћурку у трави. Сјахао сам с мазге и привезао је за једно дрво. Почео сам полако да се прикрадам ћурки. Привукао сам се до једног обореног дрвета. Пажљиво сам подигао главу да видим ћурку. Али на моје велико изненађење од ћурке није било ни трага.

— Не знам колико сам тако напето посматрао кад сам поново приметио траву како се њише. Нисам могао дуже да чекам, већ сам опалио из обе цеви. Никад нећу заборавити ту сцену. Уместо ћурке видео сам пуму како је искочила из траве право увис, а онда главачке пала на земљу.

— Стајао сам као ошамућен, видео сам да сам учинио највећу глупост у свом животу што сам пуцао на пуму из обичне ловачке пушке. Рањена, могла је лако да ме нападне. Међутим изгледа да је и пума била јако изненађена. Уместо да јурне на мене, она се изгубила у високој трави. Остао сам крај дрвета пуна два сата не усуђујући се да кренем даље. Чинило ми се да иза сваког жбуна вреба рањена пума.

— Пошто сам нешто појео, почео сам да испитујем терен да бих пронашао неки траг или крв, али ништа нисам открио. Стотинак метара удесно налазила се једна камена падина где није било много ни траве ни жбуња. Около је било таквих стена које су личиле на пуму. Нарочито је једна стена много личила на пуму са дугим црним репом. Нешто ме је копкало да приђем ближе. Посматрао сам. Био сам убеђен да је то ипак пума. И док сам заобилазио то место у једном моменту изгубио сам из вида оно што ми је изгледало као пума. Кад сам се опет појавио на месту одакле сам могао да видим боље то место, пуме више није било.

Опрезно сам кренуо низ стрмину и спустио се до ивице једног малог кањона. И наједном сам у подножју кањона видео пуму која је несигурно ишла тамо-амо. Видело се да је слепа. Пума није могла да нађе излаз. Оставио сам је ту. Појахао сам мазгу и тек сутрадан се вратио са другом пушком. Сишао сам у кањон, али пуму нисам видео. Најзад сам је нашао у једној пећини и убио је.

Са свих страна

Према мишљењу америчких психолога професија која највише има узбуђења је новинарска, после посла који обављају људи-жабе и авијатичари.

★

Око келнерских напојница и у Француској се одавно води борба. Као најновије решење у читавом низу париских ноћних локала основано је такозвано „друштво ослобођених од напојница". Стални гости извесног локала уплатиће 50 франака за годину дана и добиће значку којом ће се легитимисати пред келнером. У... : сталних гостију поделиће између себе особље које служи.

★

Ципеле са осветљеним потплатама је недавно израдила Францускиња Аполин Муре из места Дуе. Ове ципеле су намењене пешацима за ходање по ноћи, нарочито неосветљеним улицама и друмовима.

★

Први путнички аероплан имао је од инструмената само 1 алтиметар и 1 компас. Данашњи путнички авиони имају више од 300 инструмената за летење.

★

Први облакодер за краве саграђен је близу Амстердама. У шталама распоређеним на седам спратова налазиће се 500 крава-млекуља.

★

Стручњаци Института за технику риболова у Хамбургу недавно су направили акустични мамац (нека врста апарата учвршћеног испод трупа рибарског брода) за брже хватање риба. Дугогодишњим опитима уочили су да рибе грабљивице њиховом плену највише привлачи шум који производе њихове вилице. Због тога ће сад уместо риба-плена њихову улогу преузети овај апарат емитујући исте звуке.

★

Прошле године Јапан је произвео више од једанаест и по милиона часовника и тако постао други произвођач сатова на свету после Швајцарске.

★

На париским бувљим пијацама у последње време највише се траже старински телефонски апарати ко јима се добијала веза окретањем једног дела апарата. Ти апарати употребљавали су се још пре првог светског рата. Неки скупљачи праве лампе од ових апарата, неки их дотерају и прикључе на телефонску мрежу. Потражња је толико велика да се неки индустријалци заносе мишљу да поново почну да производе старе моделе.

★

Око 80.000 срна и 200.000 зечева страдају сваке године од аутомобила на немачким друмовима. Стручњаци за саобраћај у Доњој Саксонији разматрају сада могућност да се обични фарови на аутомобилима замене жутим, јер по њиховом мишљењу фарови су ти који привлаче ову дивљач.

Хапшење Фредерика Жубера Дјукена и његове шпијунске организације у Њујорку највеће је хапшење шпијуна у историји Америке

ШПИЈУН ПРЕД СУДОМ ПРАВДЕ

ПОЧЕТКОМ јуна 1941. године зграда „Ејр Терминалс" у Седамдесет шестој улици у Њујорку била је у центру пажње америчке контраобавештајне службе и Беле куће. О њој се никад није толико много говорило као овог пута.

У главној кући америчке службе безбедности — у Федералном бироу истраге и у њујоршкој тајној полицији свака друга реч се односила на зграду „Ејр Терминалс". У тој згради живео је један од највећих немачких шпијуна у Америци, који је уједно био и мозак њујоршке шпијунске организације.

То је био Фредерик Жубер Дјукен. Његове безбојне али лукаве и продорне очи одавале су дремљивог човека. Имао је 62 године. Био је исувише опрезан и окретан, јер је читав свој живот провео у шпијунажи, скривајући своју шпијунску делатност пред контраобавештајном службом. Али, Дјукен није био само шпијун, већ убица и диверзант који је потапао америчке бродове, палио фабрике, дизао у ваздух возове и тако стотине људи послао у смрт.

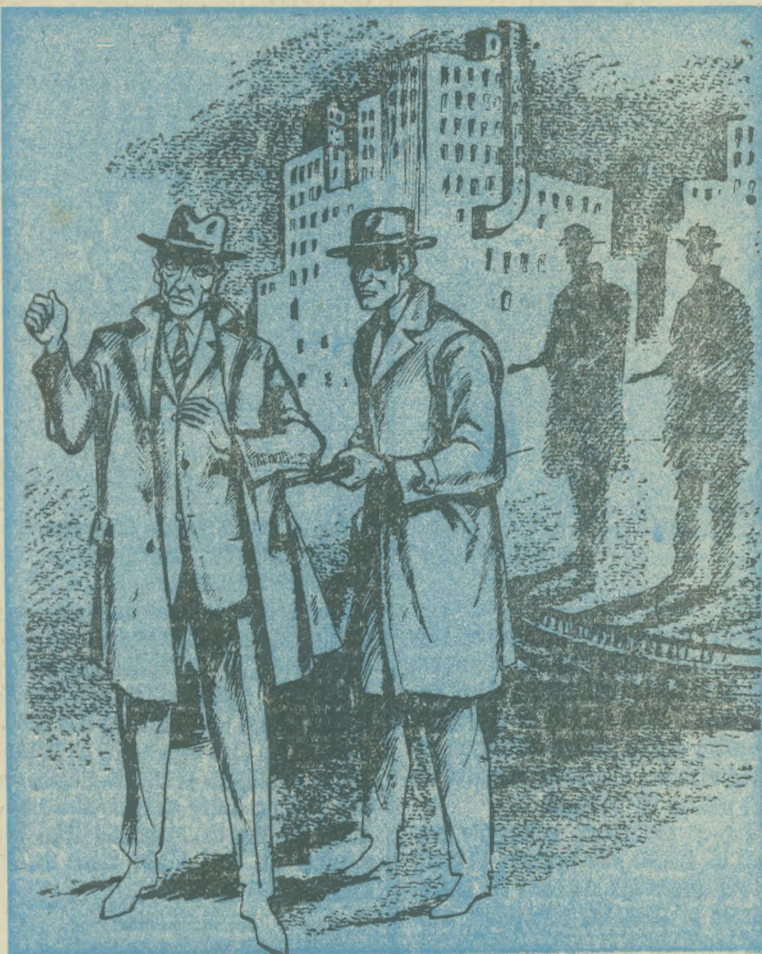

Када је шеф њујоршке тајне полиције добио задатак да расветли рад овог мистериозног вође немачке шпијунске организације у Њујорку, није ни знао да ће учествовати у историјском догађају Америке. Дјукен је тада у свом личном обезбеђењу имао четворицу најискуснијих шпијуна, док је шефа њујоршке тајне полиције пратио само један орган безбедности. У Дјукеновој шпијунској организацији било је преко 30 најокорелијих шпијуна.

Кобна ноћ за шпијуне

Негде пре поноћи, 8. јуна, у једној усамљеној згради на периферији Њујорка окупило се двадесетак најискуснијих агената контраобавештајне службе из целе Америке. Пред њима су били сви подаци немачких шпијуна који су вршљали по Њујорку, али су се налазили на слободи, јер о њиховом непријатељском раду није било никаквих доказа. И поред јаке присмотре на Дјукенову организацију, никад није било откривено ко руководи овим шпијунима. Фотографије које су се налазиле по столовима, све до једне припадале су Дјукеновим шпијунима, па и Дјукенова фотографија — али безимена.

То је био прави арсенал немачких шпијуна. Идентификација је ишла веома споро. Тек пред зору успело је једном агенту њујоршке полиције да случајном околношћу препозна Дјукена и његовог курира Карла Алфреда Ројпера, који је био запослен у фабрици авионских мотора у Бендиксу, пошто је претходно завршио шпијунску школу у Хамбургу. Остали су били: Карл Едмунд Хајне, управник иностраног одељења аутомобилских компанија Форда и Крајслера са седиштем у Детроиту. Био је експерт за прикупљање података о америчкој авијацији. Затим Лили Штајн; Хајнрих Карл Ајлерс, који је са прекоокеанског брода „Манхатан" прикупљао податке о кретању америчких ратних бродова; па Лиси Бемлер, Елза Вајстенфелд, Херман Ланг, Евелин Клајстон Луис из Арканзаса...

Њујоршки полицајац је још раније, пре годину дана, видео Дјукена и Ројпера кад су изашли из „Ејр Терминалса". Његов карактеристичан нос остао му је у сећању. Сутрадан је шеф Федералне тајне полиције Хувер два пута реферисао председнику Рузвелту о протеклој ноћи и њеним резултатима, која ће неколико дана касније бити кобна за Дјукена и његову банду.

9. јуна увече зграда „Ејр Терминалс" била је под јаким телеобјективима и специјалним камерама. За непуну недељу дана Дјукенова фотографија је направљена у 50 различитих примерака. Неколико дана касније Дјукен је био под јаком пратњом контраобавештајне службе. Али је већ тада уочено да његово хапшење неће ићи тако лако. Он је носио аутомат испод сакоа од којег се никад није одвајао. И његови телохранитељи су били добро наоружани.

Како је Дјукен ухапшен

Пре поноћи 27. јуна план Дјукеновог хапшења и његових шпијуна био је завршен са свим детаљима. Шеф безбедности Америке Хувер тражио је да Дјукен буде жив ухваћен по сваку цену. Али на крају, кад му је предочено да ће Дјукен скупо продати своју главу, Хувер је пристао да се ликвидира, у крајњем случају.

Сутрадан ујутро, преко 20 агената контраобавештајне службе и 11 полицијских кола, распоређених у Седамдесет шестој улици, чекали су Дјукена да изађе из „Ејр Терминалса". Хапшење у Дјукеновом стану није долазило у обзир, јер би имао боље могућности за отпор и да изврши самоубиство.

Двадесет осмог јуна, око 11 часова, Дјукен је изашао на улицу. Четворица шпијуна су пошли за њим као сенке. Пошао је на пошту да преда шифровану депешу за шпијунски центар у Хамбургу. У депеши је стајало да је по куриру послао нацрт најновијег америчког противтенковског топа и последњи тип моторног чамца америчке морнарице. А сутрадан, Дјукен је требало да отпутује у Шенектедиј да запали један погон фабрике „Џенерал електрик", који је производио опрему за америчку армију.

Чим је Дјукен изашао на улицу радио-станице су обавестиле полицијска кола чији су мотори непрекидно радили. Недалеко од Дјукена три полицајца су била наоружана митраљезима. Са зграде преко пута „Ејр Терминалса" специјалне камере су снимале Дјукена и последње тренутке његове слободе.

Педесетак метара од „Ејр Терминалса", свест као да му се за тренутак помутила. Није веровао шта се то с њим дешава. Сви људи који су ишли својим „послом" одједном су повадили оружје и уперили у Дјукена. Два аутомата су му својим цевима подупирала ребра. Пошао је руком према свом аутомату, али је осетио хладне лисице, које му је вешти полицајац набацио на руке. Испред себе је видео десетак људи са оружјем на готовс. Његова телесна гарда је држала руке у вис.

Полицијска кола су се муњевитом брзином нашла пред Дјукеном. Сирене су одједном засвирале. Пролазници су се одмах уклонили. Нико није знао шта се догодило. То је био најбогатији лов америчке контраобавештајне службе у њеној историји. Ланац је брзо пуцао. Вашингтонски затвор је био пун. Ухапшена је и једна самостална група која је „операсала" за Химлеров рачун. Само су двојица умакла потери, али су недељу дана касније скинута са авиона који је требало да полети за Европу.

Пред Федералним судом

Док се Дјукен налазио у истражном затвору покушао је да подмити свог чувара. Међутим, наишао је на професора психологије службе безбедности, који је проучавао Дјукена да би одредио метод истраге. Дјукен му је понудио чек на високу своту новца.

Неколико месеци касније, државни тужилац Федералног суда у Вашингтону Матијас Кореа подигао је оптужницу против Дјукена и чланова његове шпијунске организације. Државни тужилац Кореа читао је оптужницу два дана. Суђење је било тајно. На суђење су долазили са тридесет полицијских кола и јаким обезбеђењем. Дјукен је добио чело место на оптуженичкој клупи.

Државни тужилац Кореа тражио је од суда смртну казну за више од половине Дјукенових шпијуна. Кад су враћени у затвор, после уложене жалбе на смртну казну, Дјукен је у једном писму Хуверу понудио своју сарадњу против Немаца. Када га је инспектор контраобавештајне службе Денис посетио у затвору одговорио му је на писмо:

— Ви сте, Дјукену, исувише дуго радили за Гестапо, да би икада могли да га мрзите. А за немачку тајну службу радите још из доба енглеско-бурског рата, а то је део вашег живота. Смртна казна је једино решење за ваше злочине и ово је наш последњи разговор.

Хапшењем Дјукена и његове шпијунске организације, немачка обавештајна служба изгубила је све оно што је деценијама стварала у Америци. Немачка шпијунажа се ни до краја рата није могла опоравити у Америци. Ударац је дошао у најкритичнијем периоду, јер је децембра месеца 1941. године Америка објавила рат Немачкој, а ту одлуку америчке владе немачка обавештајна служба је чула преко радија.

РЕДАК ТИРАЖ МАРКЕ

Да би се задовољила изузетно велика тражња Кенеди меморијал марке њено прво издање штампано је у 250 милиона примерака. Од стотину поднесених скица Жаклина Кенеди изабрала је скицу коју је израдио Рајмонд Леви и његових седам сарадника. Поред лика трагично погинулог најмлађег председника Сједињених Америчких Држава, насликана је бакља — вечити пламен који гори на његовом гробу.

АВИОНСКО »ПАКОВАЊЕ«

Зашто су упаковали девојку у ову целофанску кесу? Она испитује нов тип балона за надуваваља који, како сматрају амерички истраживачи, треба у случају авионске катастрофе да осигура путницима бољу заштиту од оне коју пружају обични појасеви који се данас употребљавају.

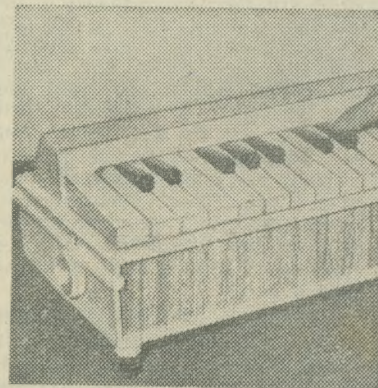

ХАРМОНИЈУМ ОД 40 САНТИМЕТАРА

Јапанске играчке све више освајају свет. Недавно се у Француској појавио и овај мали хармонијум увезен из Јапана, дугачак свега 40 сантиметара. Хармонијум је цео направљен од пластичног материјала крем и црне боје а у унутрашњем делу има четири батерије од 1,5 волте које покрећу оргуље под нормалним притиском. Има само две октаве а на њему се може свирати чак и са обе руке.

Необичне историје шаховских гарнитура

ШИРОМ Земљине кугле налази се много комплета шаховских фигура чија је вредност велика. Ретке су шаховске партије са њима одигране, јер им је место пре у трезору него на шаховском турниру.

На изложби у Њујорку 1952. године посетиоци су могли да виде колекцију шаховских фигура чија је вредност била преко 30.000 долара. Махарацини шахови, израђени од злата и украшени дијамантима, заузимали су видно место. Шаховске фигуре из Русије изливене у сребру представљале су Русе спремне за борбу против монголских хорди.

Нарочиту пажњу су привлачиле фигуре високе четири стопе направљене у 17. веку у Швајцарској. Помоћи њих играли су шах племићи са својих балкона. Шаховска табла и „џиновске" фигуре су били у дворишту. По команди, која је долазила са балкона, фигуре су покретали пажеви.

На изложби је било мноштво фигура начињених од најразличитијег материјала; печене земље, алуминијума, дрвета, порцулана, ћилибара, кристала...

Многе интересантне шаховске гарнитуре нису биле изложене на изложби. Једна од њих је скупоцена гарнитура из 1650. године. Таблу сачињавају светле и тамне коцке од ћилибара, а фигуре, које су приказивале две војске, биле су од истог материјала. Разликовале су се једино по томе што су беле фигуре биле опточене златним оквиром. Овај шах је био израђен за једног султана — да би у слободном времену разбијао досаду.

Необична је историја једне друге гарнитуре. Она датира још из времена кримског рата. У заливу недалеко од Севастопоља, налазила се 1854. године флота која је опседала град. У ноћи, 24. новембра 1854. године, на Црном мору се одигравала драма достојна његовог имена. Ураган је изненадио флоту и бацио је на огромне таласе. Велика енглеска морска једрењача „Принц" је ударила у камениту обалу и отишла на дно. На њој се налазио драгоцен товар: медикаменти, одећа и новац за војничке плате.

Специјална експедиција је 1923. године после дуготрајних покушаја под руководством старијег гњурца-специјалисте Феокаста Андрејевича Шпаковича пронашла „Принца". Даљи рад су наставили јапански специјалисти за проналажење подводних драгоцености, али злато, наравно, није могло ни да буде пронађено.

Гњурци су на „Принцу" открили катарку направљену од врло отпорног тиковог дрвета. Шпакович, који је иако гњурац био пасионирани колекционар предмета подигнутих са морског дна, задржао је катарку. Пошто је била добро очувана стари морски вук је од ње направио — шаховску гарнитуру.

Од најранијих времена водила се битка за монопол над зачинима, јер су они доносили и богатство и политичку премоћ

★

ЗАЧИНИ

који су потресли свет

ДАНАС када домаћице употребљавају зачине да би јелу дале што бољи укус, вероватно никада и не помисле на то колико је историја зачина „забиберена". Због зачина су се водили страшни и крвави ратови, због њих су откривани нови континенти, а зачине су трговци употребљавали и као новац. Столећима су људи лагали, варали, крали, палили и убијали, — и то све због територије где расту зачини.

У пећинама у којима су живели наши давни преци нађена су миришљива зрнца неких зачина. Египатски лекари су једне зачине препоручивали за побољшавање укуса јела, друге за помаде, козметичка средства и парфеме, а треће опет за балсамирање мртваца.

Зачини су у та давна времена доносили богатства. Зато није чудо што су трговци добро чували тајну где су извори одакле добијају зачине. Да би преварили шпијуне и све оне који су се интересовали за места где расту зачини, Арапи су, као и други народи ширили о томе дебеле лажи. О једној таквој лажи прича и сам грчки историчар Херодот, који је 415 год. пре наше ере писао: „.....Кад Арапи окупљају цимет, увуку се у воловске коже тако, да им из њих вире само очи. Тако опремљени иду у плитко море где расте цимет. На обали и у мору живи мноштво крилатих животиња, сличних огромним слепим мишевима, које се страховито деру и које су веома опасне......"

Сигурно је да су баш овакве страшне приче допринеле да су Арапи вековима држали у рукама добар део трговине зачинима, као и да су контролисали трговачке путеве који воде из Азије у Европу. Велики и мали посредници у Риму, Византу, Ђенови и Венецији су зависили од њих. Трговину зачинима тако су развили да се о Арабији причало као о „земљи која сва мирише на ароматичне мирисе".

Крвава и крута постала је историја трговине зачинима онда када су у њој затражили свој део и европски народи. Шпански краљ Фердинанд V опремио је 3. августа 1492. године три мале лађе, а заповедништво над њима и над 120 чланова посаде поверио Кристифору Колумбу из Ђенове. Колумбу је наредио да нађе морски пут у државу зачина, у Индију. Колумбо истина није нашао бибер и цимет, али је уз пут открио Америку коју је сматрао за Индију.

Португалац Васко да Гама имао је пет година касније више среће. Савладао је паклене олује код рта Добре наде и девет месеци касније упловио је у пристаниште Калкуте, главно место предње Индије која је пуна зачина. Од тог тренутка, па дуго година даље, ратови за зачине нису се прекидали. Португалци, Шпанци, Холанђани и Енглези су се немилосрдно борили међу собом. При том су, наравно, највише страдали домороци.

Битка за монопол над зачинима није знала за границе, јер држава која га је имала није постала само богата, већ је била и политички снажна. Примера ради упознајмо следећи случај: 1506. године један немачки милионар решио се на смео подухват. Наиме, решио се да отплови за Индију под заштитом португалскога краља. Мада је краљ узимао за себе четвртину товара и 20% добитка, крајњи биланс путовања овог аугсбуршког трговца био је следећи: у овај подухват инвестирао је 36.000 дуката, а његов чисти добитак износио је 85.000 дуката!

Да би цене остале високе требало је смањити плантаже. Холанђани су, на пример, посекли сва циметова дрвета изван подручја које су они искоришћавали. Домороце, који би приликом жетве сакрили циметову кору, вешали су немилосрдно. Та иста казна била је предвиђена и за онога ко би се усудио да изнесе илегално каранфилић или мушкатов орашчић. Упркос тако строгим казнама, на суседним острвима су стално расли нови насади орашчића. Једног дана су случајно открили непознатог шверцера. Био је то дивљи голуб који је, као и остала његова браћа, имао обичај да на холандским плантажама прогута орашчић и да затим непробављен залогај испусти над неким суседним острвом.

Када је жетва била пребогата, онда су „биберове вреће", како су називали трговце зачинима, уништавале све вишкове. Године 1770 су, на пример, у Амстердаму запалили сопствена складишта орашчића. У Мидленбургу су изгореле огромне количине каранфилића и цимета тако, да је изнад једног дела Холандије пловио ароматичан облак.

„Биберове вреће" упркос свим драстичним мерама нису могле спречити да се зачини не прокријумчаре у друге земље и крајеве. Један Француз је успео да у двоструком дну своје путне торбе однесе са Молука (који су право острво зачина), неколико младих садница карамфилића и мушкатовог орашчића. Успех овог подухвата био је потпун и ускоро су се на француским острвима Реуниону и Маурицијусу расцветали црвени цветови каранфилића, а на гранама до десет метара високог дрвећа мушкатовог орашчића су сазревали плодови слични наранџама. Неко други је открио да је довољно само једно мушко дрво орашчића за оплођење стотину женских дрвета.

На истом острву покушали су да одомаће и ванилу. Неки доминикански калуђер донео је њене саднице из Мексика, упркос претње смртном казном, у шупљини свога штапа. Тако бар легенда каже. Младице су се у топлом и влажном поднебљу чудесно развијале, али плодова упркос свега тога није било. Онда је један црни роб приметио да на острвима нема колибрија нити неке нарочите врсте буба. Значи, требало је цветове вештачки оплодити човечијом руком и при том треба бити веома опрезан, јер су цветови отворени само пола дана. Још данас, у атомском столећу, свуда изван Мексика мора се ванила, краљица зачина, на овај начин да оплоди.

Кад су монополи укинути, умирила се битка око зачина. Зачини из тајанствених земаља су појефтинили и постали доступни свима.

Можда ће вас интересовати и ово:

— за 1 килограм шафрановог праха треба покидати 80.000 цветова,

— биберова зрна, ако се налазе на сувом, не губе арому ни после више стотина година,

— самлевени каранфилић додаје се као примеса у цигарете у целој Источној Азији,

— ванилом су, још пре открића Америке, Ацтеки побољшавали укус својих „коктела".

МАЛО СТАТИСТИКЕ

✡ У целом свету има око 30 градова који носе име пољске престонице Варшава. Од тога њих 24 само у Америци, две у Француској, по једна у Аустралији, Канади, Грчкој и СССР-у.

✡ Недавни извештаји јапанског министарства здравља показују да се у Јапану сваких 19 секунди рађа једна беба, а сваких 48 секунди умире по једна особа. У Јапану сада има нешто више од 97 милиона становника.

✡ Просечна старост дрвећа у Паризу износи 80 до 100 година. Доајен ове „шуме" од 377.072 дрвета је један багрем са сквера Рене-Вивиани, стар 270 година.

Највише дрво је једна канадска топола која се налази у парку Монсури: 38 метара.

ЗАКОН ЈЕ ЗАКОН

Једна од филијала америчке компаније „Форд" израдила је нов тип аутомобила. Да би пружила тачну слику о високом квалитету нових кола, компанија је у једној телевизијској емисији приказала с каквом лакоћом аутомобил из места креће брзином од 120 километара на час. Сутрадан је саобраћајна милиција казнила фирму са 300 долара због недозвољене велике брзине на деоници пута где брзина не сме бити већа од 40 километара на час.

ЗМИЈА — ЗЛОТВОРКА

У једном извештају америчких ватрогасаца којима је пало у дужност да гасе шумски пожар у рејону кањона Ендворд, могло се прочитати и ово:

„Идући путем овдашњи фармер Дилон приметио је једног орла који је летео ниско држећи у кљуну змију која се очајнички увијала. Изненада, орао је испустио змију. Она је пала на жицу далековода високог напона. Варнице које су избиле из једног краја покидане жице која је била слабо везана запалиле су траву. Тако је настао пожар који је уништио шуму на површини од једног квадратног километра".

ПАДОБРАН СЕ САМ ОТВАРА

Падобран је сигурно заштитно средство за оне који из било ког разлога искоче, под условом да се то догоди на потребној висини. Јер, да би се купола падобрана отворила потребно је одређено време. На малим висинама за то нема довољно времена и авионска хаварија, чак и кад је авион снабдевен катапултом, завршава се трагично. А шта се догађа ако се катапулт активира кад авион стоји на земљи? И тада је резултат катастрофа: катапулт избацује седиште с пилотом до висине од 40—60 метара и падобран не стигне да се отвори.

Једна америчка фирма израдила је падобран који се отвара сам, а не под дејством ваздушног струјања. Чим катапулт избаци из авиона седиште с пилотом, нарочити уређај одбацује куполу увис за читаву дужину конопца. Затим други уређај „разбацује" у страну 14 „тегова" причвршћених по ивицама куполе, тако да они, као невидљиве руке, развлаче „кишобран" падобрана.

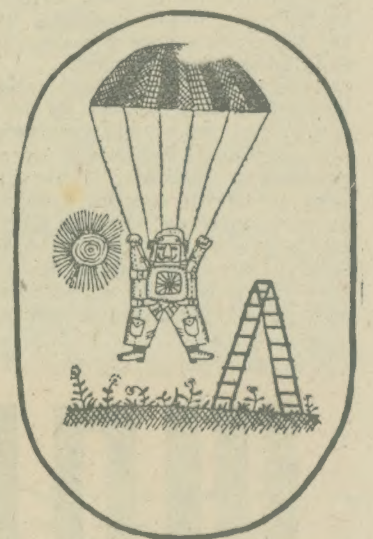

Приликом опита лутка с новим падобраном била је избачена из катапулта који је стајао на земљи. На висини од 45 метара, купола се отворила и лагано спустила свој терет на земљу.

Весели морнари

Капетан француског ратног брода „Верите" Дибоа није подносио да му нико противуречи. Једном, за време школске обуке морнара у Средоземном мору капетан је командовао:

— Курс држите на бову!

Дежурни официр покорно је приметио:

— Усуђујем се да известим да то није бова, већ галеб на води.

Капетан се избезумио:

— Ако ја кажем да је то бова, онда је то бова! Курс право према њој!

Брод је повећаном брзином пловио према одређеном циљу. Изненада је тачка што се црнела на води замахнула крилима и узлетела. Дежурни се тада обрати капетану.

— Усуђујем се да рапортирам да се бова подигла у ваздух. Каква су даља наређења?

Неки красноречиви англикански пастир упоредио је у својој беседи окорелог грешника са судбином брода који се насукао на стење.

— Огромни таласи преливају се преко палубе — стао је да грми пастор. — Једра су покидана! Крма заглављена. Морске струје незадрживо носе брод на стење! Шта је још преостало несрећном морнару?

Један морнар који се налазио у цркви није издржао већ је викнуо:

— Треба бацити сидро, сувоземни пацове!

✱

Шпанска краљица Марија Кристина вршећи обилазак флоте, посетила је и адмиралски брод. Показујући јој малу кајуту, капетан јој је рекао да у њој живи 30 поморских кадета.

— Шта? — зачуди се она. — У овако малом простору тридесет људи?

— Не тридесет људи, величанство — уљудно је исправи капетан — већ тридесет кадета.

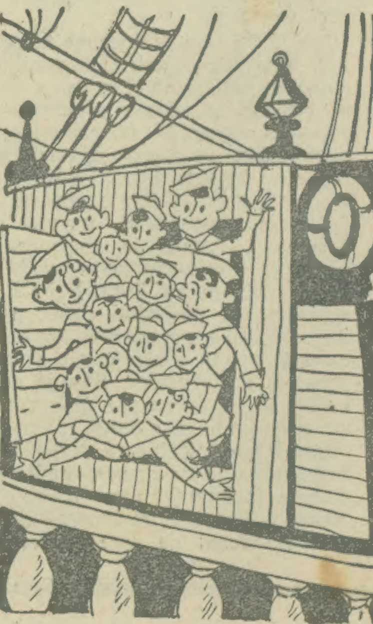

Због неповерења у банку

Хермина Фогел из Гаумберга приредила је најскупљи ручак у њеном животу. Иначе она има 80 година. Поред свињског печења испекла је и куглоф с којим је отишла у неповрат и сва њена уштеђевина у износу од 50.000 аустријских шилинга. Наиме, она је новац чувала у штедњаку који се ложи дрвима, па је приликом спремања ручка заборавила да га извади. Када су је полицајци упитали зашто је држала новац у шпорету, она је одговорила: „Знате, ја немам поверења у банке!"

ЗАБАВНИКОВ МАГАЗИН

Станислав КУЦБАРСКИ:

ЋИЛИМ

ЈЕДВА једном добили смо кућу за две породице. У приземљу станујем ја са женом, на спрату породица Ковалски. Ја сам клавириста у радио-телевизији. Морам да свирам до касно у ноћ, а после подне да спавам. А то је немогућно. Деца породице Ковалски трупкају ми над главом као крдо слонова.

— Друже Ковалски — рекох своме суседу — не бисте ли могли да под прекријете ћилимом?

— Па ја не могу својој деци да забраним да се играју, осим тога немам новца за ћилим — одговори му друг Ковалски осорно.

— Распитајте се колико стаје један ћилим. Ваљда ћу моћи ја да га платим. Морам безусловно да имам мира.

Недељу дана после тога сргo сам друга Ковалског. На питање шта је са ћилимом одговорио је кратко:

— Три хиљаде злоти!

Замало се нисам срушио. Ипак сам пристао и дао му новац.

Јуче сам срео другарицу Ковалски и рекох јој:

— Откада сте ставили ћилим, најзад имам мира. Најзад могу да спавам...

— Ћилим? Какав ћилим? О чему ви то говорите?

— Па ја сам вашем мужу дао 3.000 злоти да купи ћилим.

— Ах, одговори другарица Ковалски отегнуто. Сад разумем што је мој муж свима нама купио собне ципеле за 180 злоти.

ШТА НЕ ЗНАТЕ О ОКЕАНИМА...

- Ни на једном океану нема тачке чије би растојање до најближег копна било веће од 3.000 километара.
- Температура воде на површини најтоплијег мора на свету, Црвеног мора, достиже у августу 28 до 32 степена, и чак се ни у фебруару не спушта ниже од 20 до 24 степена.
- Укупна тежина воде у свим морима и океанима стоји у односу на масу Земље као 1 према 4.220.
- Када би атмосферски притисак престао да постоји и у вези с тим престало сабијање воде у великим дубинама мора и океана, ниво свих мора подигао би се за 60 метара.
- Сунчева светлост продире у дубину океана 500—600 метара. Само у изванредно провидном Сарагаском мору светлост је деловала на фотографску плочу до дужине од једног километра.
- Највеће плиме забележене су на атлантској обали Канаде у заливу Фанди (18 метара), на острву Бафиновој земљи у заливу Фробишер (15,6 метара), и у Пенжинском заливу Охотског мора (12,9 метара).

Уређује Паја Патак

Не да се Гаја

Учитељ на часу математике пита Гају:

— На мом столу се налази седам мува. Убијам три, шта мислиш колико је остало?

— Три — три мртве — одговори Гаја.

Савремено дете

— Питам се само шта ће бити од тебе кад ниси у стању да избројиш ни до десет — грди учитељ Влају.

— Не брините, бићу боксерски судија, снађе се Влаја.

Све се може уредити

Дошао Шиља лекару и каже:

— Докторе, веома сам забринут, нешто са мојим очима није у реду. Замислите, сваког пута кад пијем кафу нешто топло ме удари по левом оку.

— Знам о чему се ради и зато вам предлажем да сваки пут пре него што почнете да пијете кафу извучете кашичицу из шољице.

Новитет

Белка сва срећна дојури код Пате да би јој се похвалила својом најновијом куповином.

— Замисли, нашла сам ново средство за чишћење мрља које уклања све мрље које су оставила претходна средства за чишћење.

Како и не би

Мића се прља много и ујка Мики је приморан да га више пута у току дана пере. Једнога дана дође им у посету неки Микијев пријатељ и гледајући у Мићу рече:

— Што си ти порастао!

— Како и не бих кад ме непрестано заливају — рече му мали.

У школи

Да би проверио да ли су ђаци разумели дељење, учитељ пита Рају:

— Шта би више волео да добијеш: трећину или четвртину крушке?

— Четвртину.

— Због чега?

— Зато што не волим да једем крушке.

Лепо се досетили

Раја дошао код ујка Паје и каже:

— Моји другови и ја идемо у зоолошки врт и бићемо мали мајмуни, хоћеш ли и ти да се играш са нама.

— А шта ћу ја бити?

— ...ћеш посетилац и делићеш нам слаткише.

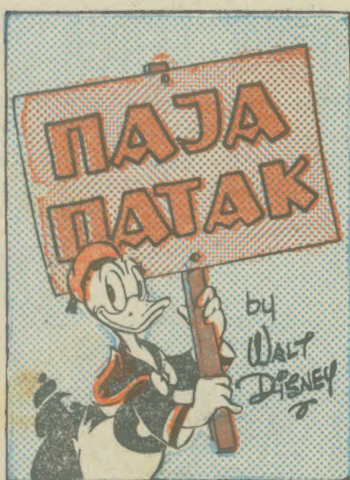

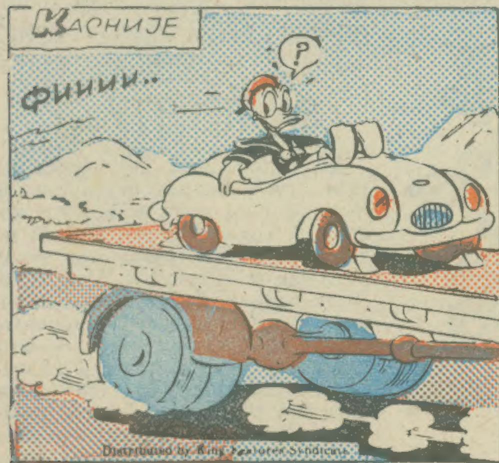

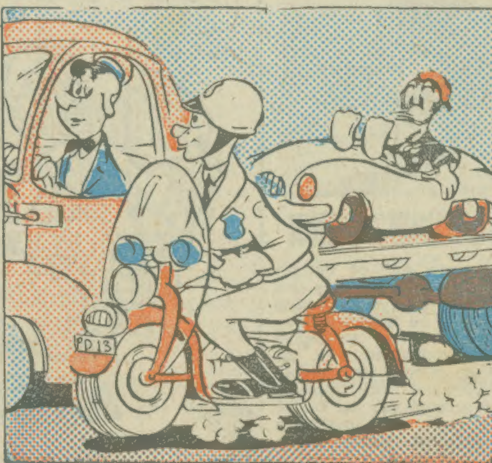

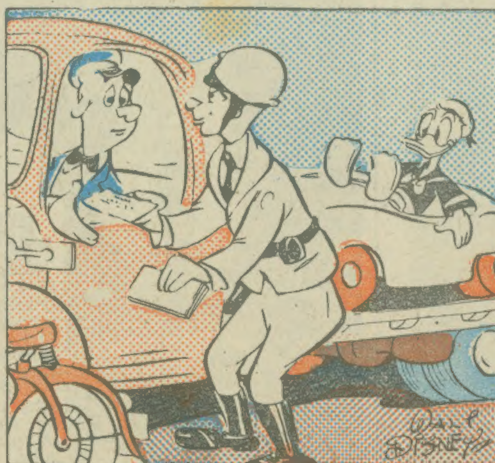

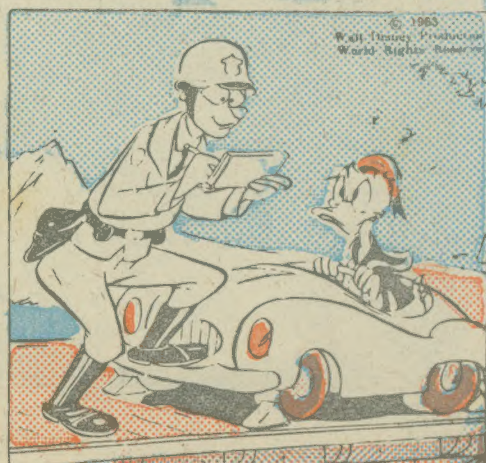

ПОПАЈ

ПОПАЈУ ДАЈЕ СЕ ЈЕДАН СТРАШАН КАУБОЈАЦ! 'ОЋЕШ ДА ДАШ ПАРЕ ОСКАРУ И МЕНИ ??

ЗАР НЕ ВИДИШ ДА ЧИТАМ ??

НИЈЕ УПАЛИЛО? ЗНАО САМ!

НАЉУТИО СЕ ШТО САМ ГА УЗНЕМИРИО У ЧИТАЊУ!

ЗАР СЕ НЕ СЕЋАШ ДА САМ ТЕ НЕШТО ПИТАО?

РАЗМИСЛИЋУ О ТОМЕ!

НИЈЕ КАЗАО НИ ДА А НИ НЕ!

МОРАМО МУ ОНДА ПОМОЋИ ДА СЕ ОДЛУЧИ!

?

ТИ ПРОКЛЕТО ПРЉАВО ПСЕТО!

БАНГ БАНГ БАНГ

ОХ! УМИРЕМ!

ХА! ХА!

ТРАС

ЈЕ ЛИ ОДЛУЧИО ??

УФ!

НИЈЕ ЈОШ! ТРЕБА ДА БУДЕМО УВЕДЉИВИЈИ!

ЂИХА! НАПРЕД, ВРАНЧЕ! ЂИХА!

?

КЛОМП КЛОМП

ВИДИМ ДА СЕ ТИ И ОСКАР ИЗВРСНО ЗАБАВЉАТЕ КИ-ЋО! ЈА БИХ БАШ МОГАО И ДА ИДЕМ У БИОСКОП!!

ШТА ??

ПОМОГЛИ СМО МУ ДА СЕ ОДЛУЧИ!!

ДА! САМО СЕ ПОГРЕШНО ОДЛУЧИО!

?

ТРАС

ЧЕК ДА ВИДИМ ??

ОВО ЈЕ ПОПАЈ ОСТАВИО ЗА ВАС!!

!

СТВАРНО ??

ХА!

TOM SIMS

• НАПРАВИ САМ •

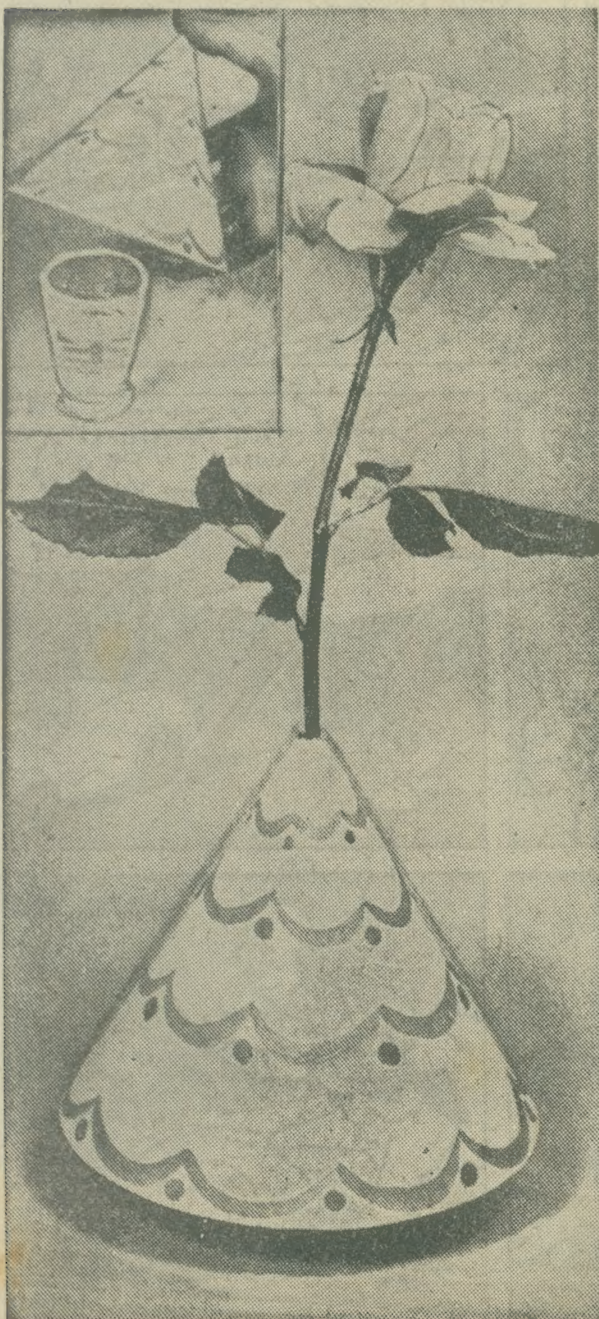

»Обучени« цвет — поклон за маму

Овај „обучени“ цвет ће свакако бити најдражи поклон вашој мами за њен празник 8. март, поготову кад буде сазнала да сте га ви лично за њу направили.

Ево како ћете направити „одећу“ за цвет: на чвршћем папиру за цртање нацртајте полукруг чији ће пречник износити 29 сантиметара. Опсеците га, савијте у облику купе и залепите на ивици. Затим га украсите по жељи.

На чашу напуњену водом ставите купу којој сте исекли маказама врх и унутра ставите стабљику цвета.

Поклон мами предајте на тацни или мањем послужавнику.

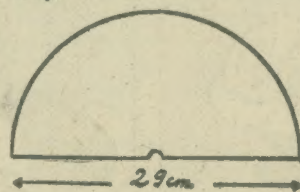

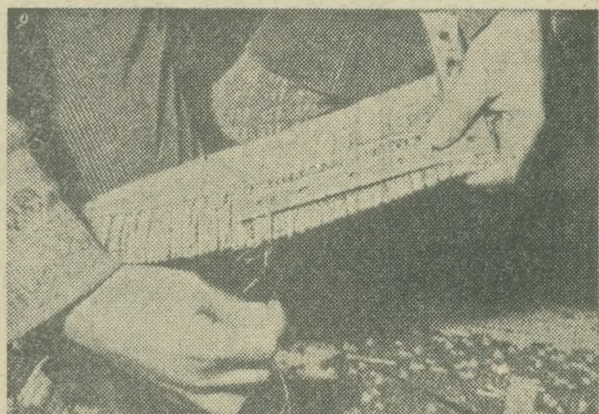

„НЕПОСЛУШНИ“ ТЕПИХ

Колико пута сте се саплели о ивице тепиха које се посувраћу. Покаткад сте можда и пали. Да би се избегло ломљење ивица као и незгодно падање, предлажемо вам да испод сваке ивице на тепиху ставите металне или дрвене углове са отворима, да бисте их могли зашити. Видећете да посувраћања више бити неће.

КОТЛОВИ ОД АРМИРАНОГ БЕТОНА

У Енглеској, у близини града Англесија у северном Велсу, гради се атомска електрична централа јачине 1180 мегавата. Грађевинским пројектом предвиђено је подизање два сферна котла прорачуната за притисак од 30 атмосфера. Котлови ће бити изграђени од (бар за котлове) необичног материјала: од плоча армираног бетона.

Унутрашњи пречник котлова износиће готово 30 метара. Зидови котлова биће на најтањем месту дебели 3,5 метра. Тежина сваке „лоптице“ износиће више од 80 хиљада тона. На израду котлова утрошиће се око 5 хиљда километара преднапрегнуте челичне арматуре. Унутар котлова биће смештени реактори, компресори, гасоводи.

Модел котла изграђен у размери 1:12, био је приказан делегатима 3. међународне конференције за мирнодопску примену атомске енергије одржане у Женеви. Иако умањен за дванаест пута модел је био импозантан: висок 3, 6 метара и тежак 24 тоне.

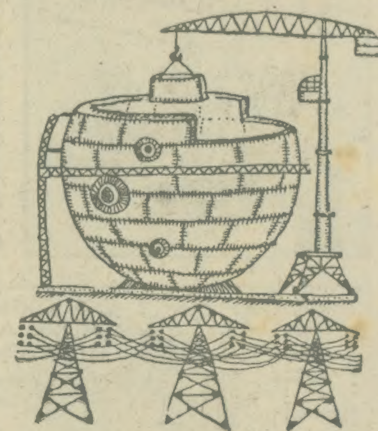

ЗЕЧЕВИ — ПОВРТАРИ

На плантажама парадајза у Холандији испробан је необичан начин борбе против корова.

У баште у којима су расле биљке парадајза били су пуштени кунићи. Као што су стручњаци и очекивали, кунићи су појели све — само не парадајз. Од ових иначе прождрљивих животињица нису страдали ни сочни струкови биљке, ни њихово нежно зелено лишће, ни цветови, а ни замеци плода. У једној од највећих стаклених башти у Европи, где је први пут примењен овај начин борбе против корова, било је запослено 75 дугоухих помоћника. Ипак треба рећи да су зечеви изврсно испуњавали своју дужност само док плодови нису почели да зру јер од зрелог парадајза нису „окретали главу“.

ЗА ЛЕПОТУ...

До занимљивих закључака дошли су мађарски статистичари. Њих је овог пута занимало: колико је током прошле године потрошено у Мађарској на личну хигијену и козметику. Цифра коју су добили заиста је импресивна: 1 милијарда и 100 милиона форинти. Половина те суме остављена је у фризерским и козметичким салонима. Томе треба додати 812 тона зубне пасте, 6 милиона бочица и туба разних кремова и 1,200.000 ружева за усне.

Ripley's **Веровали или не!**

РЕКА КОЈА ТЕЧЕ У КРУГ

РЕКА **ТАРН** У БЛИЗИНИ АМБИАЛЕА (ФРАНЦУСКА) **ПРАВИ КРУГ ЧИЈИ ЈЕ ПРЕЧНИК 3 КИЛОМЕТРА**

ЖЕНА ПОЗНАТОГ ФРАНЦУСКОГ КОМПОЗИТОРА **ФРАНСОА-АДРИЈЕНА БУАЛДЈЕА УДАЛА СЕ 13 ГОДИНА ПОСЛЕ ЊЕГОВЕ СМРТИ ЗА СВОГ ПАСТОРКА** (1847)

НАЈСТАРИЈА ПОЗОРИШНА УЛАЗНИЦА

ПЛОЧИЦА ОД ПЕЧЕНЕ ИЛОВАЧЕ ОСИГУРАВАЛА ЈЕ ПОСМАТРАЊЕ ЈЕДНЕ МЕНАНДРОВЕ КОМЕДИЈЕ КОЈА ЈЕ ИЗВОЂЕНА ПРЕ **2.288** ГОДИНА

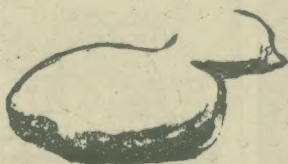

БРЕСКВУ ЧИЈИ ОБЛИК ПОДСЕЋА НА ПТИЦУ НАШЛА ЈЕ ЛОРЕТА ХИЛ ИЗ БРОНКСА (САД)

ЗЛАТАН ТРАГ

АЛЖИРСКИ ВЛАДАР АРУЋ I (1477 – 1518) БЕЖЕЋИ ОД ШПАНСКЕ ВОЈСКЕ КОЈА ЈЕ ОПСЕЛА ЗАМАК ТЛЕМСЕН ПОКУШАО ЈЕ ДА ЗАДРЖИ ГОНИОЦЕ **БАЦАЈУЋИ ИЗА СЕБЕ ЗЛАТНИКЕ И ДРАГО КАМЕЊЕ!**

ШПАНЦИ СУ ПОКУПИЛИ БАЧЕНО БЛАГО, АЛИ СУ **ЗАХВАЉУЈУЋИ БАШ ТОМ ЗЛАТНОМ ТРАГУ СТИГЛИ АРУЋА И УБИЛИ ГА НА РЕЦИ ХУЕКСДИ!**

БОДЉИКАВО ПРАСЕ ЈЕ НАЈСТАРИЈИ СИСАР

ЊЕГОВИ ПРЕЦИ ПОЈАВИЛИ СУ СЕ НА ЗЕМЉИ ПРЕ ВИШЕ ОД **40 000 000** ГОДИНА И СТАРИЈИ СУ ОД МАСТОДОНТА

ПРЕМА РОМАНУ **В. ИГОА**

ЗВОНАР БОГОРОДИЧИНЕ ЦРКВЕ

НЕМА ДИМА БЕЗ ВАТРЕ

Догодило се то у телевизијском студију у Крајстречу, на Новом Зеланду. Поглавица једног јужноамеричког племена, био је позван у студио да би пред телевизијским камерама показао своју вештину добијања ватре — трењем. Дим који се појавио као резултат његовог напора, активирао је аутоматски уређај за заштиту од пожара и алармна сирена је почела да урла.

Сигнал је сигнал и ватрогасци су похитали на место пожара не распитујући се за детаље.

Стигавши у студио, ватрогасци су доживели пријатно разочарање: пожара није било. Ипак, вештина индијанског поглавице веома их је заинтересовала па су остали да посматрају све док снимање емисије није било завршено.

МУСЛИН ОД МЕТАЛА

У Холандији је направљен синтетички муслин од метала. Намењена за прављење завеса ова тканина садржи метални слој начињен од „испареног алуминијума" са термо-изолационим својствима, која дозвољавају да светлост продре али изолује од хладноће зими и топлоте лети.

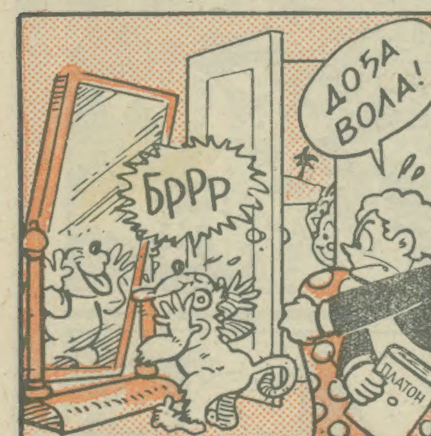

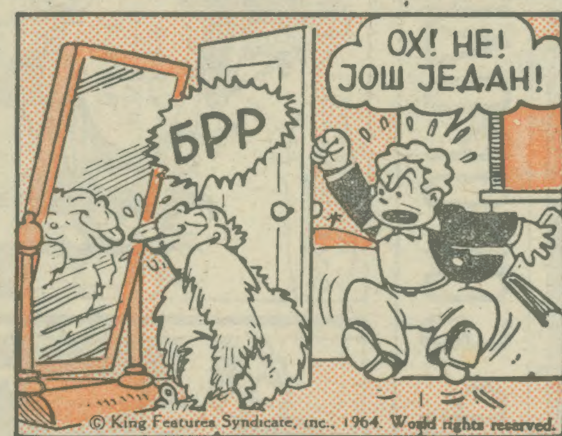

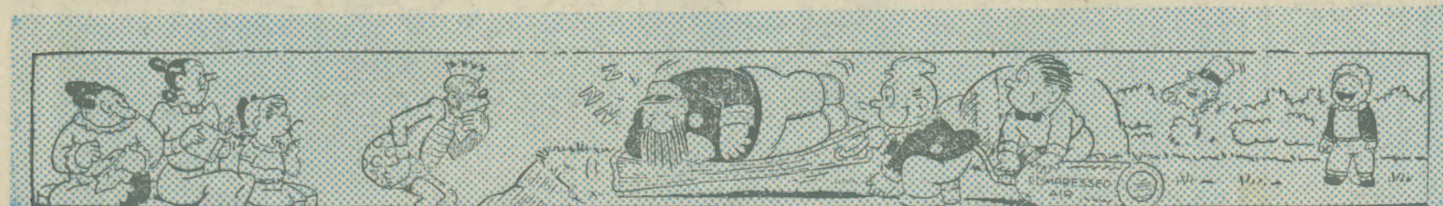

ТРИ ТОМАСИНИНА ЖИВОТА

Walt Disney

НАСТАВИЋЕ СЕ

На дан 17. фебруара 1895. патентирали су Луј и Огист Лимијер свој проналазак „кинематограф“, чији је развој достигао неслућене размере

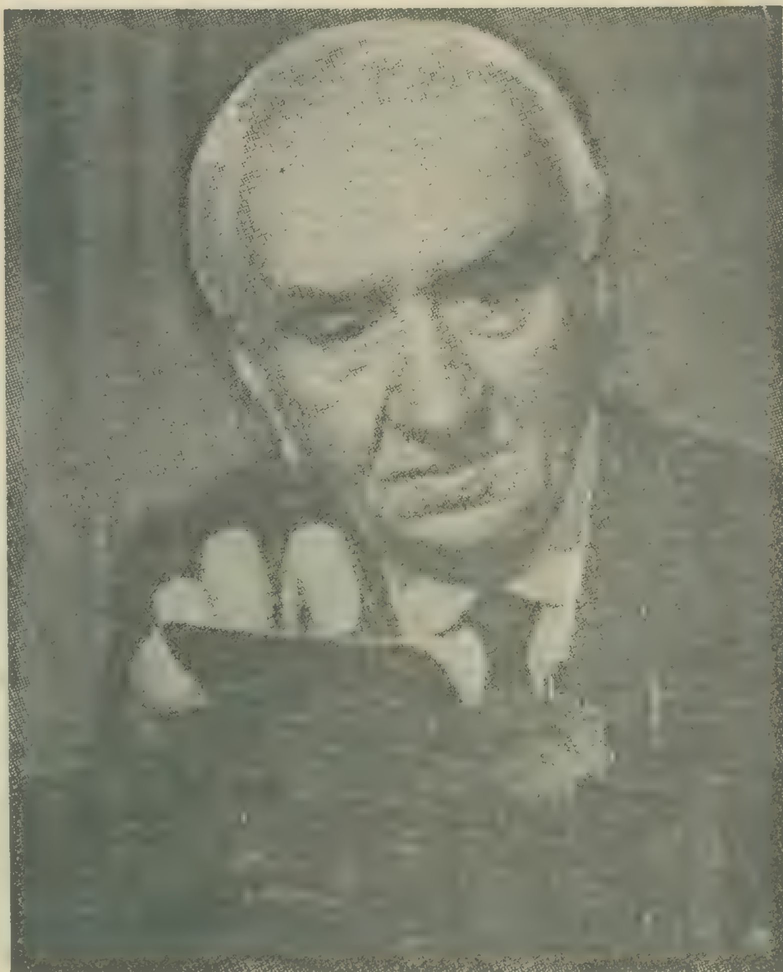

СЕДАМДЕСЕТ ГОДИНА ФИЛМА

ПОЧЕВ од „живих сенки“, што их је остваривао Платон у пећинама крај Атине, кроз векове су људи покушавали да прикажу кретање живих бића помоћу механичких апарата.

Као и код неких других проналазака уобичајено је навођење само имена главних истраживача, иако су понекад имена сваштара — аматера исто толико важна. Често су обичне играчке доносиле важнија открића него компликовани механизми стручњака.

У средњем веку појавио се низ направа, које су помоћу пројектованих сукцесивних цртежа дочаравале покрете. Овакви „изуми“ усавршени су касније и изазвали сензацију код посматрача. Познати су под називом „чаробна лампа“, „магични добош“, „живи точак“ и слично.

Почетком 19. века идеја „покретних слика“ узима све више маха. Већи број физичара, илузиониста, фотографа, електричара дао је своје прилоге. Отада се ради у два правца. Прво да се учини што више узастопних снимака, а затим да се снимци пројектују на платно.

У ствари постанак кинематографије био је омогућен једним својством (или маном) људског ока да виђену слику задржи у себи један тренутак после светлосног надражаја. На такав начин узастопни снимци или ствари у покрету могу да изазову у нашем оку илузију кретања.

До данас није завршена борба за приоритет око проналаска кинематографије. Почетак њене историје везује се за имена Луја и Огиста Лимијера, проналазача из Лиона. Ипак треба одати признање и осталим радницима на овом пољу. Крајем прошлог века радило је у Француској, Енглеској, Немачкој и Сједињеним Државама неколико научника независно један од других. Резултати дуготрајних напора и покушаја Мајбрица Аншица, Складановског, Јансена, Мареја, Деменија, Ренеоа, Фрис-Грина Едисона и многих других утрли су пут проналаску браће Лимијер.

Велики научник Едисон усавршио је апарат за снимање, први употребио целулоидну траку и пронашао перфорацију траке, што је омогућило да се она правилно ниже преко малтешког крста. Иако је патентирао апарат за пројекцију Едисон није хтео своје филмове да пројектује на платно. Сматрао је да ће његов изум престати да интересује публику чим се буде упознала са њим.

Браћи Лимијер припада заслуга углавном због тога што су комплетан проналазак предали јавности. Они су у Лиону створили малу фабрику. На дан 17. фебруара 1895. године патентирали су свој изум „кинематограф“, и приказали, месец дана касније, пред комисијом научника, свој први филм „Излазак радника из фабрике“.

У индијској сали „Гран кафеа“ на булевару Каписин у Паризу приређена је 28. децембра 1895. године прва успела јавна биоскопска представа на свету. Десетак кратких филмова трајало је укупно петнаестак минута. Три године касније браћа Лимијер су обуставила своју продукцију. Они раде и даље на усавршавању кинематографије, али Лимијери нису били уметници, већ научници, који су другима пружили услове да створе једну масовну забаву и нову уметност.

НОВ КУВАР

Странице кувара, због честе употребе, толико се упрљају да изгледају врло ружно. Да би ова врста приручника, која је заиста у свакодневној употреби, остала чиста, у Немачкој је изишла нова врста кувара. Уместо да домаћица преврће странице, она обрће један ваљак на коме је намотана хартија са текстом рецепата. И ваљак и хартија налазе се испод стакла, па домаћица полако окреће и кроз стакло чита оно што јој је потребно да би видела како треба да справи неко јело или колаче.

СРЦЕ И ЧАСОВНИК

У Јапану желе да поврате моду мушких џепних часовника. Већина мушких ручних сатова аутоматски се навија приликом покретања руке. Сличан принцип биће примењен и за џепне часовнике. Они ће бити толико осетљиви да ће их откуцаји срца покренути да поново прораде. Наравно, ти часовници мораће да се носе на грудима у пределу срца: у џепу на кошуљи или у џепу од прсника.

У НЕКОЛИКО РЕДАКА

У Сједињеним Америчким Државама потрошња цигарета смањила се у прошлој години за 3 одсто. Док је у 1963. години попушено укупно 524 милијарде комада цигарета, у 1964. години ова количина износила је 508 милијарди. Потрошња цигарета по глави становника смањила се од 4345 комада, на 4135.

Светска производња хране по глави становника у 1963—64. била је мања него у 1962—63. Према проценама, светско становништво повећало се за 2 одсто, али је производња хране повећана само за нешто више од 1 одсто. Укупна пољопривредна производња у свету повећала се за 1 до 2 одсто. Бројке показују да у пет протеклих година није било општег повећања у светској пољопривредној производњи по глави становника.

После САД, Француска је највећи потрошач вискија. За две последње године удвостручила се потрошња на 10 милиона боца.

У грађевинарству Француске прошле године догодило се око 300.000 несрећних случајева при раду. Од тога је било 800 смртних.

Да ли је алергија заблуда или стварност? — пита се један француски лекар који је скоро објавио књигу под тим насловом.

Одговор гласи, да је то болест будућности и да је време да се предузму превентивне мере.

Смртност у Сједињеним Америчким Државама —приписује се углавном срчаним болестима, раку и парализи мозга. Две трећине смртних случајева наступа због обољења срца (707.830), затим рака (285.362) и можданих удара (201.166).

Тежина бивших пушача

Лекари често чују од пацијената који имају намеру да прекину с пушењем да се боје да ће престанком знатно добити у тежини. Овај страх је оправдан јер произлази из чињенице да бивши пушачи у намери да заварају сами себе уместо цигарета сваки час стављају у уста бомбоне, чоколаду или воће. Наравно да све то гоји. Али према мишљењу лекара ове реакције су пролазне и уз мало воље тежина остаје нормална или се пак убрзо враћа на нормалну. А да би се овај прелазни период олакшао, они предлажу да се жваће — наравно не стално и не на сваком месту — жвакаћа гума.

Како ко замишља спортске термине...

„КАЗНЕНА КЛУПА“

„ОДБРАМБЕНИ ИГРАЧИ ПРАВЕ ЗИД“

„БОРБА У ПАРТЕРУ“

„КАЗНЕНИ УДАРАЦ“

КЊИЖЕВНИК БРЕТ ХАРТ

Френсис Брет Харт један је од највећих америчких приповедача. Рођен је у источном делу САД. Касније је прешао на запад где је неко време боравио у логорима копача злата. Две приповетке и једна песма, које дочаравају романтичну атмосферу међу копачима злата, брзо су га представиле читалачкој публици и донеле му славу.

Харт је рођен 26. августа 1836. године у Олбени, у држави Њујорк. Отац му је умро кад је он имао осам година. Породици је остала само једна богата библиотека. Мали Брет је био принуђен да напусти школу и да почне да ради већ у својој тринаестој години. Очева библиотека му је помогла да упозна енглеску и америчку књижевност.

Међутим, Брет се није зауставио само на читању; он је веома рано почео и сам да пише. Иако је одрана веома ценио и волео Дикенса и његов начин писања, све до тридесете године је писао само стихове. Кад је био у 11. години једна њујоршка публикација му је објавила једну песму.

Године 1853. Хартова мајка је кренула у Калифорнију. Брет и његова сестра тамо су пошли годину дана касније. Долазак у нову средину био је за Брета веома значајан; представљао је прекретницу у његовом животу. Брет се нашао у новој средини коју су карактерисали шароликост и узбуђење. Сликајући ту нову, динамичну средину, Брет је стекао славу.

НЕКАДА су се људи питали чему служи азот и шта би се са њим могло урадити. Међутим, данас се питамо шта се све не може њиме постићи. Азот је — било у течном било у гасовитом стању — постао један од веома интересантних индустријских продуката.

Свемогући азот

Стотине занимања данас зависи од ове супстанције за коју се доскоро веровало да је потпуно некорисна и просто се бацала. Данас, међутим, његова употреба простире се од хирургије до смрзавања хране.

За свој успех азот може да захвали двема својим особинама. Прво, то је један од најинертнијих елемената. Док је раније сматрана као сметња, ова инертност се сада претворила у велику корист. Уместо ваздуха гасовити азот користи се за спречавање експлозија на двадесетак разних места код производње анти-детонатора за бензин, приликом млевења извесних метала, у бензинским танковима авиона итд.

Друго, течан азот је веома хладан. Он кључа на минус 190° Целзијусових. Донедавно многе врсте хране не би могле бити замрзнуте конвенционалним начином мржњења, пошто температура није била довољно ниска. За време лаганог замрзавања ледене иглице разарају нежне челичне зидове-мембране. Услед тога по одмрзавању парадајз постаје мек, јагоде губе боју и сокове, црни лук губи своју чврстину. Сада међутим, ово или друго воће и поврће када се замочи у течан азот мрзне се готово тренутно и тако задржава све своје природне особине.

Годинама кола хладњаче, или вагони-хладњаче, зависили су од механизма за замрзавање и најмањи квар тога механизма могао је донети милионске штете. С друге стране, замрзавање са течним азотом је потпуно ситурно и не зависи ни од каквог механизма који би се могао покварити. Супер-хладан течни азот кључа и претвара се у гас када се смањи притисак отварањем вентила. У том случају гас се рашири по целим колима-хладњачи и тако ствара потребну температуру.

Због тога азотне пумпе стално ничу на све стране. У САД на пример, се на неким местима може добити на истој пумпи гориво за дизел-моторе као и течни азот. Течни азот се пумпа као и друга течна горива. Са минималним губицима он се може чувати дуже времена у добро изолованим термос-боцама.

Грађевински инжењери су пронашли једну изванредну употребу ниске температуре течног азота. Инсталације одводног канала у подземној железници у Паризу престале су једном да фукционишу када је прилив подземне воде постао већи од одлива. Нађено је решење на тај начин што је течан азот сипан у цеви које су водиле у оближње земљиште. Ускоро је земља постала тако замрзнута као камен. На тај начин прилив претеране воде је заустављен и инсталације су поново прорадиле.

Азот се налази у великим количинама свуда око нас.

Он сачињава 78% Земљине атмосфере. Пре пола века научници су пронашли како да помоћу огромног притиска произведу амонијак од азота и водоника. Као што је познато, амонијак је главни састојак модерне индустрије вештачког ђубрива. Све до пре десетак година то је била готово једина употреба азота. Тек педесетих година овог века, појавиле су се велике количине течног азота као споредног производа при издвајању кисеоника из ваздуха (кисеоник на пример служи за погон васионских ракета).

И научници су се дали на посао. Прво су увидели практичност употребе азота у смрзавању хране. А после тога су почеле да се нижу и друге практичне користи.

Течан азот отвара нове видике биологији. Његова веома ниска температура даје скоро бесмртност било ком ткиву или микро-организму. Семе бика може да се чува и корисно користи и више од десет година ако се замрзне течним азотом. У хирургији већ се користи течан азот за лечење извесних оболелих ћелија мозга. Такође се користи и приликом операције очију.

Само пре десетак година тешко да је употребљавано више од пола милијарди кубних метара азота ван индустрије вештачких ђубрива. Данас је та цифра прешла тридесет милијарди кубних метара и очекује се да ће бити три пута већа од 1970. године. Та цифра, кажу неки, није лоша за једну супстанцију за коју се до скора говорило да није корисна ни за шта.

СМРТОНОСНИ ЖИВИ ПЕСАК

Ма колико да су опасни ове [illegible], човек се из њих може извући

МОЧВАРНЕ низије на југу огромног Окехобе језера у Флориди са својим бујним суптропским биљним и животињским светом представљају прави рај за биологе. Једног летњег јутра у ову дивљину продрли су студенти Џек Пикет и Фред Стал, натоварени тешким ранцима да скупљају биљке паразите. Пут их је водио уз обалу малог готово исушеног воденог тока. Наједном је Пикет који је ишао напред узвикнуо:

— Стани! Овде нешто није у реду.

Оно што му се учинило као чврсто пешчано тло изненада се показало као танка кора која се ломила под његовим ногама. Упао је до чланака. Журно се спотицао даље да би нашао упориште, али са сваким кораком све је дубље упадао у кашу. Зачас је био упао до колена.

— Ово је живи песак! — узвикнуо је ужаснутим гласом. — Дођи да ми помогнеш!

Стал је знао да је било бесмислено да скочи за пријатељем. Тада би обојица упали у замку, а километрима унаоколо није било никога ко би им могао притећи у помоћ. Потрчао је у шуму да донесе неку грану. Пикет се, међутим, очајнички борио.

Стал је дотрчао са једном дугачком граном и довикнуо пријатељу:

— Скини ранац!

Тежак терет притискивао је Пикета све дубље и дубље, а није био у стању да га се ослободи. У лепљивој каши није могао руком да дохвати каиш. Грчевито је главу држао високо. Али упркос томе песак му је ускоро допро до браде. Последњи, очајнички крик — и уста и нос били су покривени. Вириле су само још широко отворене, ужаснуте очи.

— Држи се чврсто за грану! — узвикнуо је Стал.

Пикет је покушао да извуче руке из глиба, али је само још дубље упао главом. Стал је зарио грану у житку масу, гурнуо је Пикету испод груди користећи један камен као ослонац и покушао да га подигне; тада се грана сломила.

Сада је из муља провиривала само још једна нога и ранац. И то је тонуло. Стал је клонуо на камен и покрио лице рукама. Када је опет погледао, ничега више није било, само глатка пешчана површина која је изгледала сува.

Код Бирдена у Арканзасу пролазило је дуж Квачите једно ловачко друштво. Када су људи из честара избили на чистину одједном су застали. Је ли то људска глава испред њих у песку? Стварно! Као одрубљена стоји ту, укочених очију упртих у небо. Неки ловци су потрчали, али само неколико корака. Тада су схватили: живи песак! Глава је припадала човеку који је до врата утонуо у песак и умро од глади.

Живи песак познат је од давнина. Сматра се да је смрт у њему нарочито страшна, па су се због тога аутори романа и филмских сценарија често њиме служили да би изазвали језу код публике.

Шта је стварно живи песак? Иако се он појављује свуда у свету, дуго се није знало ништа тачно о њему. Једни су веровали да се он састоји од нарочито глатких и округлих зрна песка која се услед оптерећења котрљају једно о друго као куглични лежаји. Други су сматрали да зрна песка услед неке слузаве супстанце постају љигава.

Када је америчка армија умарширала у Немачку где су велике површине земљишта мочварне, стекла је многа искуства приликом кретања војних јединица на несигурном тлу.

У априлу 1945. године нападнута је из авиона једна америчка допунска колона код Вајмара. Човек који је управљао првим возилом без одуговлачења је скренуо са цесте на, како му се чинило, песковиту ливаду. Одједном је возач приметио како се његов камион нагнуо на страну. Хтео је да отвори врата, али није могао. Када је промолио главу кроз прозор видео је на свој ужас како његово возило лагано тоне као пробијен брод. Песак је допирао скоро до браве на вратима. Човек се кроз прозор успео на возачку кабину. Кроз неколико минута песак је домилео већ до шофершајбне. Између детонација бомби возач је чуо чудан, мљацкајући шум. Када је песак дошао до крова возачке кабине, човек је побегао горе на цираду. Ускоро је возачка кабина потпуно нестала.

Песак се све више пењао. Коначно је човек искочио. Није стигао сасвим на цесту и утонуо до колена, али се ухватио за сноп траве на рубу цесте и успео да се извуче из глиба. Када је авионски напад завршен камион је потпуно ишчезао.

Професор геологије Ернест Рајс Смит провео је дане и дане у испитивању једне рупе живог песка на једној ливади. Место које је лежало тик уз један мали поток било је на површини ишарано жутим и зеленим пегама од разних алги које су се нахватале. Када је професор бацио унутра камен, песак је почео сумњиво да се таласа: изгледало је као да је жив.

Чиме се овај песак разликовао од другог песка? Професор Смит узео је пуно ведро овога песка и испитао га микроскопски. Зрнца су изгледала потпуно исто као свако зрно песка — нека су глатка и округла, али већина груба и ћошкаста. Према томе отпала је теорија о кугличним лежајима, а није било доказа ни за теорију о слузавој супстанци. Осим тога песак у ведру који је професор Смит стално влажио да би се алге могле добро развијати, изгубио своја типична својства. Постао је чврст као обалски песак. Професор је посетио сељака коме је припадала ливада са живим песком и упитао га шта он мисли о тој ствари.

— Смешна је то прича, — одговорио је овај. — Понекад је песак на томе месту мекан, а некад чврст. Ако дођете у августу, можете на њему — играти.

Август је у овоме крају најсувљи месец. Можда је нешто у вези са водом? Али мокар песак је иначе исто тако издржљив као и сув. Можда се, размишљао је професор Смит, не ради о количини воде него о струјањима. Када је вода стагнирала песак је остао чврст, али када је на известан начин текла кроз њега, онда ...

Професор је сазнао да су и други стручњаци већ размишљали о проблему живог песка. Одлучили су да ово питање једном заувек разјасне и изградили уређаје у којима је вода на разне начине спровођена кроз песак. Нарочито је вешто начињен модел професора Остерберга са Нортвестерн универзитета у Чикагу. То је био велики, обичним песком напуњен, базен са више спроводних цеви тако да је вода могла протицати од горе на доле и од доле на горе. Огледни уређај је употпуњен лутком напуњеном струготином, по имену Вили, која је отприлике имала човекову специфичну тежину, дакле пливала је у води тако да јој је само глава вирила напоље. Када је песак у овом базену био сув могао је Вили на њему стајати или лежати а да није остављао никакво нарочито удубљење. Такође није тонуо када се вода пуштала одозго Али када је притисак воде долазио одоздо, лутка је упадала до врата; да је носила терет упала би сасвим. Доказано је да вода која продире до дна растерује пешчана зрнца и уздиже пешчану масу. Зрнца више тада не мирују једно на другом, него их водени душек носи или одржава у лебдећем положају.

Има више врста живог песка. Што је песак финији, потребан је мањи притисак воде да га размекша. Ако је врло фини а струјање воде врло јако песак постаје толико мек — иако често изгледа као бетон — да човек пропада већ при првом кораку. Грубљи песак или онај кроз који вода полаганије продире не попушта тако брзо. Он издржава по неколико корака, а то је понекад довољно да се човек извуче.

Ако човек не изгуби живце може у живом песку да плива као у води: у физикалном погледу он се понаша као текућина. Тело упада само толико дубоко док не потисне количину песка која одговара његовој властитој тежини. Песак услед своје веће специфичне тежине носи чак боље него вода.

Недавно преминули геолог и експерт за живи песак Жерар Матес сматрао је да свако ко много борави у природи мора да зна све о живом песку. Сам Матес је доказао да се из живог песка може побећи ако се правилно поступа. Приликом својих испитивања на једној реци у Колораду једном је пред подне запао у живи песак. Када се коначно извукао и осетио под ногама чврсто тло сунце је већ залазило. Потребно му је било осам сати да пређе три метра пута. Матес се могао спасти зато што је знао шта је живи песак и како човек у њему треба да се понаша.

Ево неколико савета из искуства:

Покушај да трчиш. То је могућно у многим врстама живог песка, али мораш бити хитар. Приликом трчања прска муљ. испод ногу тако да их можеш извући пре него што дубоко упаднеш. Али ако тако брзо упадеш да ниси у стању да трчиш, тада...

Лези на леђа. Тада ћеш пливати на површини и бићеш способан да се крећеш.

Ослободи се сваког баласта. Одбаци пушку, откопчај ранац. Ако имаш времена скини тежак мантил.

Не млатарај рукама кроз вазудх. То је грешка коју жртве живог песка увек чине у филмовима. Пусти их да леже горе на песку.

Вичи у помоћ. Затим остани мирно да лежиш и чекај да ли ће се нешто помакнути.

Ако не дође помоћ, **ваљај се лагано ка чврстом тлу** или лези на трбух и прави покрете као да пливаш.

Све покрете прави полагано и обазриво. Муљ мора да има времена да тече око твога тела. Нервозни, нагли покрети лако изазивају ефекте усисавања услед којих ће твоја глава бити повучена у дубину.

Придржавање ових савета може многима да спасе живот.

ЗИМОГРОЖЉИВИ излечиви болесници

Њима је увек хладно. За њих је зима право мучење

★

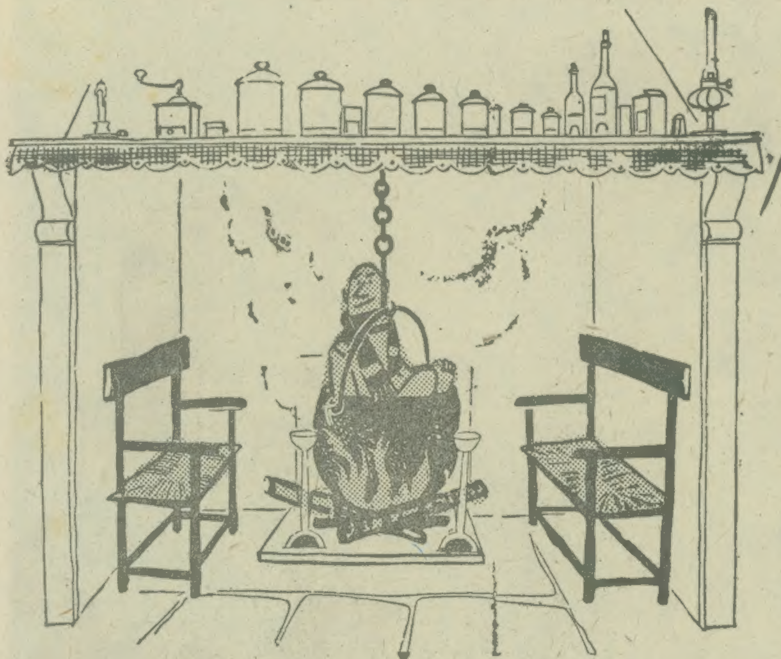

ТО ЈЕ несхватљиво. Туберкулоза је практично савладана, а наука је можда на прагу да савлада и рак. Али, наука је беспомоћна кад треба помоћи милионима зимогрожљивих који пате сваке зиме.

Медицина о том проблему никад није водила рачуна. Али, данас, амерички ендокринолози посвећују специјалну пажњу овој појави. Не постоји никакав чудотворни лек, или бар још не. Али, лечење постаје могућно, ако се знају узроци зимогрожљивости.

— Прва грешка зимогрожљивог — објашњава један лекар — је у томе што шалом покрива нос. Он мисли да се на тај начин спречава назеб, али се догађа баш супротно.

Лице је заиста стратегијска зона првог реда у прилагођавању нашег организма хладноћи. Сваки пад температуре изазива у нашем телу праву хемијску фабрику, изненадну активност. Ко је дао узбуну овим „браниоцима нашег организма?“ — Нерви нашег лица.

Ово су доказала два америчка лекара. Један човек, топло одевен али откривеног лица смештен је у одају у којој је било мање од дванаест степени. Рекли су му да остане непомичан. После једног сата измерили су му потрошњу кисеоника: она се удвостручила што доказује да се организам борио против хладноће. За читаво то време температура овог човека пала је само за пола степена. Поновили су опит, али овог пута у лице пацијента пустили су топао ваздух. Организам није могао да реагује: температура тела је пала за неколико степени и човек је почео да дрхти читавим телом.

Борба против хладноће

Сам страх од хладноће довољан је да се најежимо. У томе се слажу и психолзи и психијатри; по њима велик број зимогрожљивих људи су малодушници. „Наша чула нас варају — кажу психијатри. — Дрхтање је често ствар аутосугестије. Под хипнозом је лако убедити неку особу да јој је хладно: видимо како диже своју крагну, како дува у прсте и цвокоће зубима као да је по лицу шиба леден ветар“.

Манифестације страха и хладноће су сродне; и од једног и од другог се дрхти. Забринутост неких особа тумачи се већом осетљивошћу на промене температуре. Исти је случај и после неког психичког удара.

Од хладноће се може лечити. Назеби и бронхитис су много чешћи на крају зиме но у почетку јесени. За време другог светског рата руски војници пролазили су кроз драматичну обуку у „логору отпора према зими“, пре но што крену у борбу. Вежбали су руковање оружјем у салама чија температура није била виша од два степена. На себи су имали само кошуљу и панталоне. Али, у току зимских борби, број промрзлина на ногама и рукама био је много мањи у руским но у немачким трупама.

У једној одаји живела су три човека 40 дана на температури од 7 степени. У почетку опита, три човека нису могла да скину капут а да се не најеже. После једне седмице, ове реакције је нестало. После месец дана били су лако одевени и то им ипак није сметало и часовима су играли шах.

Пилуле против зиме

Многи људи мисле да зими треба јести више меса. То је велика заблуда. Калорије меса дају организму најмање топлоте. Ескими једу мале количине меса и много масти од фоке. Нама лекари препоручују да у зимске дане удвостручимо количину масноћа као што су бутер, уље, кајмак и млеко. Пуних шест месеци 22 младића провели су у хладним одајама у којима се температура кретала између 30 и 18 степени испод нуле. Из ових ледењача излазили су само по четири сата дневно. Половина њих јела је масноће и шећер, а друга половина искључиво месо и разне друге масноће.

Особа у чијој је порцији било више шећера осећала се мање тромом. Поред тога била је у бољој кондицији када је јела мање, али чешће. Препоручљиво је да се у случају јаке зиме удвоструче доручак и поподневна ужина.

ЏЕПНИ ПАС

СРЕДИНОМ 19. века група енглеских рудара одлучила је да одгаји минијатурне псе. Желели су да то буде леп и довољно мали пас да би могли да га, у џеповима својих капута, носе у рудник. Па ипак, тај мали пас је морао бити довољно јак да би могао да убија пацове и друге животиње.

Успели су да одгаје теријера тежине 5—6 кг. Он је имао мале, подигнуте уши и тамне, интелигентне очи. Његово крзно се делило преко средине леђа, а дуга права длака је висила са стране. Временом су одгајивани све мањи и мањи примерци од којих су понеки тежили само 3 кг. Њихово крзно је изгледало као чешљана свила и често се вукло по земљи. Око 1870. године одгајен је јоркширски теријер који се данас из Британије извози у многе делове света.

Најмањи британски теријер, јоркширски теријер, је једна од најсићушнијих раса која је икад постојала. Примерак ове врсте не сме никад да тежи више од 3 кг.

Мада се ова раса понекад описује као пас-играчка, то није салонски пас. Храбар и хитар, он је наследио све спортске квалитете својих предака. Неуморан на ногама, он воли јурњаву по пољима и хвата и највеће пацове и зечеве. Упркос томе што је веома мали, он је одличан пас чувар.

Јоркширски теријери су црне и жућкасто смеђе боје кад се оштене. Кад напуне три месеца, њихово крзно почиње да мења боју, и то прво на глави, и постаје боје старог злата.

Уколико су ови јоркширски теријери приказују на изложбама потребно је посветити пуну пажњу њиховом дотеривању. Да би се дуго свиленкасто крзно сачувало од кидања или да се не би оштетило, обично се навија на папире или пантљике за време игре или вежбе. Још док је пас сасвим мали, на ноге му се стављају кожне чарапице да чешањем не би оштетио крзно.

КОВЕРАТ — АГИТАТОР

Пропагандни значај поштанских марака добро је познат. Марке причају о најразличитијим збивањима из живота човечанства. У последње време почеле су се употребљавати и илустроване коверте У последње време? Не, први такав коверат са жигом који је говорио да је поштарина за писмо плаћена у готовом, појавио се у Енглеској пре више од сто година, још пре појаве поштанских марака. Тај коверат, један од првих у свету, био је украшен алегоричном сликом која је славила моћ Енглеске и развитак енглеске поште.

ВОЈНА ДИСЦИПЛИНА

Редов израелске армије Офарин Маргалит — у Израелу жене служе редован војни рок исто као и мушкарци — неће поћи у Лондон на међународни конкурс за избор „Мис целог света“. Војне власти нису дозволиле лепотици-војнику да учествује на конкурсу.

ЈАРОСЛАВ ХАШЕК:

СУСРЕТ СА ПИСЦЕМ МОГА НЕКРОЛОГА

У ТОКУ боравка од пет до шест година у Русији био сам у неколико махова „убијен“. То су извршиле било неке организације, било појединци. Када сам се вратио у домовину сазнао сам да сам три пута био обешен, двапут стрељан, а једанпут да су ме на језеру Кале—Ишела рашчеречили дивљи Киргизи. Коначно да ме је у некој кафани у Одеси неки морнар убио ножем. То ми још изгледа највероватније.

Али не само мени, већ и моме пријатељу Колману, који је нашао штавише и очевице моје тужне и јуначке смрти. У листу, у чијој је редакцији радио, написао је чланак о томе по мене немилом догађају. Али он се није задовољио само тиме да напише вест. Његово добро срце га је натерало да ми срочи некролог, који сам прочитао одмах по своме повратку у Праг. На елегантан начин каљао је он успомену на мене, све у уверењу да се мртви не враћају.

Да бих га уверио да сам у животу, ја сам га потражио. Тако је настала ова прича. Ни мајстор грозе и ужаса Едгар По не би измислио тако језовит материјал за причу.

Писца мога некролога, нашао сам у једној прашкој пивари, баш пред саму поноћ, у доба када се оне затварају на основу неке царске наредбе још од 18. априла 1856. године. Он је гледао у таваницу. Са стола су келнери уклањали запрљане аршаве. Сео сам крај њега и благо упитао:

— Допуштате ли? Је ли ту слободно?

Он је и даље посматрао незнану тачку на таваници и логички одговорио:

— Молим, сада се управо затвара! Држим да се не исплати!

Узео сам га за руку и обрнуо га ка мени. Кратко време ме је немо посматрао, а затим је тихим гласом упитао:

— Да ли сте ви, молим, били у Русији?

Насмејао сам се:

— Дакле ви сте ме познали. Убијен сам у Русији у некој кафани приликом свађе с једним суровим, пијаним морнаром!

Пребледео је.

— Ви сте, ви сте...

— Да! — рекао сам наглашавајући. — Морнар ме је убио у некој јазбини у Одеси, а ви сте ми написали некролог.

Са његових усана отело се пригушено:

— Па зар сте ви читали што сам написао?

— Разуме се. Врло интересантан некролог изузев неколико нетачности, а при том још и необично дуг. Толико редова није написано ни о смрти Његовог Величанства Цара. Њему је исти лист посветио 152 ретка, а мени 186. Рачунајући ред по 33 хелера (како се слабо раније плаћало новинарима) то износи укупно 55 круна и 15 хелера.

— Па шта ви хоћете са мном? — упитао је у грози. — Да не желите можда да вам дам тих 55 круна и 15 хелера?

— Задржите тај износ! — одговорио сам. — Мртви не узимају хонорар за некролог о самоме себи.

Пребледео је.

— Знате шта? — рекао сам му — платићемо и ићи на неку другу страну. Хоћу да с вама проведем ову ноћ!

— Па зар немате времена до сутра?

Само сам га погледао. Викнуо је:

— Плати!

Пошто сам дозвао кочијаша са угла, наредио сам писцу мога некролога да седне. Кочијашу сам леденим гробним гласом рекао:

— Возите на Волшанерско гробље!

Аутор мога некролога се прекрстио. Дуго је владала неугодна тишина коју је прекидало само пуцкетање бича и рзање коња. Нагнуо сам се своме сапутнику:

— Не чини ли вам се да у Жишкиној улици урлају пси?

Он је задрхтао, усправио се у колима и промуцао:

— Да ли сте стварно ви били у Русији?

— Убијен сам у једној кафани у Одеси приликом свађе са неким пијаним морнаром — суво сам му одговорио.

— Исусе, Маријо! — простењао је мој сапутник. — Па то је горе него Гетеова балада „Баук“.

Опет је завладала неугодна тишина. Стварно су однекуд заурлали пси. Кад смо стигли до Страшничке улице, наредио сам своме пратиоцу да плати кочијашу. Стајали смо обојица у мраку на Страшничкој улици.

— Да нема овде, молим, какав ресторан? — обратио ми се беспомоћно и плачљивим гласом писац мога некролога.

— Ресторан? — насмејао сам се. — Сада ћемо да се испнемо преко гробљанског зида, па ћемо на једном надгробном споменику да говоримо о некрологу. Хајде, пењите се ви први и пружите ми руку!

Немо и тихо пружио ми је руку и ускочили смо на гробље. Ветар је меланхолично дувао између крстача.

— Не идем даље! отело се са усана мога пријатеља. Куда ме вучете овамо?

— Сада — насмејао сам се при томе смехом од кога се он сав најежио — ми ћемо погледати гробницу старе прашке породице Бонепиани. То је сасвим запуштен гроб у шестом реду прве парцеле, одмах крај зида. Запуштен је од оног дана када је ту сахрањен последњи потомак ове породице кога су овамо 1874. пренели из Одесе, где га је у некој јазбини убио морнар.

Мој пратилац се два пута прекрстио.

Када смо сели на надгробни споменик који је покривао прах последњег потомка прашког грађанина Бонепианија, узео сам благо за руку аутора мога некролога и почео тихо да говорим:

— Драги пријатељу! У гимназији су нам господа професори често причали о лепој и племенитој изреци: „О мртвима треба само добро говорити“. А ви сте се, међутим, трудили да о мени као покојнику што погрдније пишете. Када бих ја писао некролог, ставио бих да ничија још смрт није изазвала толико болан утисак као смрт господина тог и тог. Писао би да је најлепша врлина преминулог господина писца била истинска љубав према свему добром, према свему што је чистом срцу свето. А ви сте, међутим, после моје смрти писали да је умро један лумпов и лакрдијаш. Не плачите! Има тренутака кад срце испуни чежња да се опишу најлепши моменти из покојникова живота. А ви сте написали да је покојник био алкохоличар!

Писац мога некролога почео је кукавно да плаче. Његово јецање тужно се пробијало кроз гробљанску тишину и одзвањало негде код Жишкиног трга.

— Драги пријатељу — рекао сам — не плачите. Сада се ништа не може изменити.

После тих речи скочио сам преко гробљанског зида, потрчао кући гробљанског чувара, зазвонио и јавио му да сам у повратку кући са свог ноћног рада чуо јецање и то иза зида прве парцеле.

— Можда је то какав пијани удовац? — одговорио је цинички гробар. Ми ћемо га притворити.

Чекао сам иза угла. После неких десет минута чувари су писца мога некролога одвели у најближу полицијску станицу.

Он се бранио и урликао:

— Да ли је то сан или стварност?!

АГЕНТ А-305

УГЛЕДАО је високу, риђокосу девојку чим је ушао у ресторан. Била је чак лепша но што је очекивао. Пролазећи крај њеног стола он је као нехотице махнуо руком. Чаша је испала из девојчине руке и разбила се. Све је изгледало као случајност.

— Страховито ми је жао. Можда... можда ћу смети да вам поручим другу чашу?

Она је прелетела погледом преко фигуре младог човека у елегантном мрком оделу. Видело се да је искрено ожалошћен. Осмехнула се и климнула главом у знак пристанка. Сео је за сто и убрзо су брбљали као стари пријатељи. Замишљен поглед кестењастих очију, жив, енергичан говор — све је говорило њој у корист.

„Баш штета што је морам убити" — помислио је.

Смртну пресуду донео је дански покрет отпора. Јер, та очаравајућа девојка по имену Цејн Хорни Гренберг била је немачка шпијунка, агент Гестапоа бр. А 305, кривац за смрт многих бораца-антифашиста.

Симпатични двадесет седмогодишњи младић, коме је тих јануарских дана 1945. године било наложено да изврши пресуду, дејствовао је под надимком Лиле Бјорн (Мали медвед).

Заједно са двојицом наоружаних другова, он је малом данском барком прешао уски мореуз што дели две земље и искрцао се на шведску обалу. Убрзо по доласку у Стокхолм добио је обавештење од своје „везе": „Гренберг баш сада седи на првом спрату ресторана Кунстенерхусет. Сама је." Затим је дошла вожња таксијем кроз тамни град, „незграпност" са чашом...

Бјорн се сетио случаја са једним својим другом, обавештајцем који је раније добио исти такав задатак. „Морали су га опозвати: дозволио је себи да заборави на рат и заљубио се у девојку. Бјорн је посматрао девојку и почињао је да схвата свог претходника.

Затим је испричао Цејни да је побегао из Данске.

Цејн је била изврсно расположена. О себи није причала већ је, изгледало, желела да што више дозна о Бјорну.

— Ако сте избеглица из Данске значи да сте преко мореуза прешли илегално. Како сте успели да заобиђете нацисте?

Бјорн је мало поћутао, а затим је полушапатом рекао:

— Прешао сам мореуз новим, тајним путем. Морао сам обећати да о њему ником нећу рећи.

Цејн га је пажљиво погледала, али му није почела постављати питања о „тајном путу". У току неколико наредних седмица они су се често виђали, играли, вечерали, шетали. Понекад је изгледала жалосна, понекад живахна. Да, у њу се није тешко заљубити, признавао је себи Бјорн.

Као учесник покрета отпора он је дизао у ваздух војна складишта, убијао је гестаповце и квислинге. Два пута су га нацисти хватали и он је оба пута успео да побегне.

По ипак, осећао је да је овај задатак тежи од свих. Бјорн је морао да сам себе стално опомиње да се Гренберг састаје с њим не из љубави, већ што се надала да ће преко њега доћи до важних војних обавештења.

Једном су седели у једном од сепареа оног истог ресторана где су се први пут срели. „Више не треба оклевати" — помислио је Бјорн.

Стиснуо је девојци руку и казао.

— Хоћу нешто да ти кажем, драга. Ја нисам избеглица. Ја сам из данског покрета отпора. И сад сам баш добио наређење да се вратим у Данску.

Она је погледала младића право у очи и само запитала:

— Бјорне, волиш ли ме?

За тренутак умало што није изгубио власт над самим собом, толико је искрено звучало њено питање.

— Да, драга, — одговорио је.

Девојка је са олакшањем уздахнула, и казала:

— Бјорне, поведи ме са собом.

Одмахнуо је главом.

— То је немогуће, Цејн. Немам право.

Њен глас је звучао меко, готово преклињући.

— Покушај, Бјорне, ради мене.

Он као да је размишљао о њеној молби, а затим је запитао:

— Јеси ли кадгод била у Данској?

— Не!

Сад је Бјорн био уверен да она лаже. Било је до танчина познато у којим је хотелима одседала и с ким се виђала у Копенхагену.

— Поведи ме са собом — наставила је да моли. — Можда ћу ти бити од помоћи. Ја имам познанике у Данској.

Бјорн је одлично знао какви су били њени познаници. Према обавештењима којима је располагао покрет отпора, она се често виђала са водећим личностима Гестапоа. Најзад је попустио.

— Добро! Видећу да ли се може штогод учинити.

Бјорн је одржао обећање. После неколико дана обавестио је Цејн да је добио одобрење. Требало је кренути још те исте ноћи.

— Понеси само ручни кофер, ништа више — посаветовао је Бјорн.

У 10 часова увече 26. јануара сели су у воз Стокхолм — Малме.

— Из Малмеа — објаснио је он — поћи ћемо тајним путим у Данску.

У одговор, Цејн се радосно осмехнула. Очигледно, сматрала је да је близу циља. Бјорн се нервирао, страховао је да га прате. Ипак, биле су предузете све мере предострожности. У исти тај воз, неколико тренутака пре Бјорна и Цејн, села је друга риђокоса лепа девојка. Она је имала код себе документа на име Цејн Хорни Гренберг и играла је улогу њеног двојника.

Било је готово сигурно да су агенти немачке обавештајне службе, знајући Цејнин опис, добили задатак да прате њено кретање у возу. Требало је да Цејн — двојник привуче њихову пажњу на себе...

Ноћни експрес тутњао је покрај насеља обасјаних месечином. Бјорн и Цејн седели су у полутамном купеу држећи се за руке. Бјорн као да није обраћао пажњу на трећег путника — високог мршавог човека који је у ствари био његов друг — илегалац. Убрзо су заспали. Неколико пута у току ноћи Бјорн се будио од корака у ходнику и нервозно стезао револвер у џепу.

У зору експрес је стигао у Малме. Бјорн је тек тада саопштио Цејн да се неколико дана морају задржати у хотелу. Тог дана, она друга риђокоса Цејн неколико се пута демонстративно прошетала по граду. Затим се под тим истим лажним именом вратила ноћним возом у Стокхолм.

После неколико дана Бјорн и Цејн, заједно с тројицом данских илегалаца, сели су у такси и њиме стигли до једног забаченог кутка на морској обали. Ту их је чекала рибарска лађа. Завијање ветрова потпуно је угушило пљесак тела баченог у море...

Тако се завршила та историја. На њу данас подсећају само примерци илегалних листова данског покрета отпора објављени током 1944. и почетком 1945. године у којима се опомињу илегалци да се чувају високе и лепе риђокосе девојке по имену Цејн Хорни Гренберг.

Кроз ВЕКОВЕ

ПРЕ СТО ГОДИНА

У марту 1865. године европски читаоци могли су у својим дневним или недељним листовима, између осталих вести, да прочитају и ове које доносимо.

АСТРАХАН. У Царевом округу, где се према предању налазила престоница Златне хорде, два сеоска дечака нашла су у једној могили 52 сребрене шипке са жиговима. По тврђењу археолога, ово је једно од најзначајнијих археолошких открића у последње време.

ЛОНДОН. У адмиралитету су приступили испитивању могућности замене каменог угља и других врста бродских горива — нафтом. Такође се испитује и могућност да и парне машине у фабрикама раде на нафту. Ако опити буду успешни, у флоти ће доћи до реорганизације. Сматра се да ће уштеде бити огромне, што ће једним делом бити последица разлике у цени горива, а другим делом уштеде у простору који данас на бродовима заузимају залихе угља.

ЛОНДОН. На скупу географског одсека Краљевског ученог друштва одржаном у Бату, познати путник Ливингстон прочитао је извештај о путовању по Африци и причао о својим необичним доживљајима и откривању реке Замбези и језера Нгали. Главне препреке на овом опасном путовању нису му долазиле од стране домородаца већ од стране користољубивих португалских трговаца робљем. Ливингстон је изразио мишљење да су афрички народи способни да заузму место међу образованим људима.

МАРОКО. Владар Марока издао је наређење о увођењу у његовој земљи електричног телеграфа. Владар, који све до сада без својих звездочатаца ништа није предузимао, и овог пута обратио се њима за савет. Али, упркос њиховом одговору да је телеграф „чедо" нечистих сила и да ће господару земље и његовом дому донети само несрећу и пропаст, он није изменио своју одлуку и објавио је чак својим поданицима да ће за оштећење телеграфских уређаја и телеграфских стубова кривцу бити одрубљена глава.

БРИГА О ВАРАЛИЦАМА

Време када су варалице на картама празниле џепове својих наивних партнера служећи се у игри картама које су биле „маркиране" или кријући „дупле" карте у рукавима — то време професионални картароши у Америци помињу данас уз презрив смешак.

Како и не би! Данас њима стоји на располагању свемоћни арсенал науке. Последња сензација у свету коцкара су карте на којима се налазе специјалним методом наштампани „знаци". Ти знаци могу се видети само помоћу нарочитих наочара без којих се маркиране карте не могу разликовати од обичних.

Најзанимљивије је то да се и маркиране карте и наочари за њих могу слободно купити. Значи, свако може да постане варалица на картама!

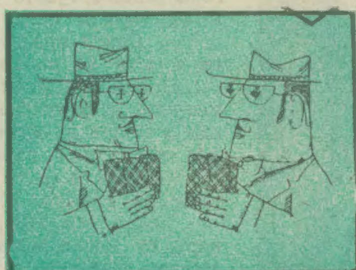

ОКЛАГИЈА И СПОРТ

У Аустралији се негује нова врста спорта за који се претежно залажу жене. То је — бацање оклагије за развлачење теста. Недавно је у Аустралији било одржано такмичење у коме су, поред домаћих спортисткиња, учествовале и екипе Енглеске и Сједињених Америчких Држава. Победиле су Аустралијанке. Победница у појединачном такмичењу у бацању оклагије постигла је резултат од 37,5 метара. Аустралијски мушкарци с нескривеном стрепњом прате развијање овог спорта и боје се лакоће којом жене баратају овим кухињским реквизитом.

НИШТА НИЈЕ НОВО

Да би спојио благодети купања под тушем и вожње на бициклу овај непознати проналазач је 1897. године направио у Паризу велотуш. Машина се налази усред једног пространог суда. Покретањем педале покреће се једна пумпа под чијим притиском излази вода из туша. Уколико се жели само вожња на бициклу, славина се може затворити.

У ЈЕДНОЈ КАДИЦИ

Дете и тигар у једној кадици? Невероватно, рећи ће читалац. Међутим, малој Сали Дугар дивље животиње су стални другови у игри. Мајка мале Сали је дресер у једном енглеском циркусу и девојчица је одрасла међу дивљим животињама. Тигар, који је у циркусу и дошао на свет, постао је њен љубимац. Мала Сали већ се спрема за живот циркуске јахачице. Засад највише воли да јаше — слона.

ПОСЛЕ БОЈА...

Неки Џон Баркли био је ђак у току првог светског рата 1914—1918. Учитељица која му је предавала ставила је једну примедбу свим ђацима, али је на њену несрећу Џон Баркли погрешно схватио ову опомену па је своју учитељицу Лили Тарт пријавио да је она велики пријатељ Немаца, те је она због тога изгубила службу. Лили Тарт давно је умрла, али Џон Баркли и сад је жив и никако не може себи да опрости што је то учинио. Да би умирио своју савест, он се сада, после 50 година извинио мртвој учитељици преко огласа у новинама.

ДУШЕВНА РАВНОТЕЖА

У управној згради електротехничког концерна Мацузита у Токију, постављене су фигуре, у природној величини, руководећег особља и стручњака овог великог предузећа. Радници и службеници могу на овим фигурама, а помоћу бамбусове трске, да искале своје незадовољство.

САРАДЊА Сама Колта и Сама Морзеа...

ЈЕДНЕ тамне ноћи 1831. год. голобради морнарски момак из америчког теретног брода Горло лењо се гегао по сумњивим уличицама периферног кварта Калкуте. Три сенке шуњале су се за његовим стопама. Изненада је морнар осетио око врата омчу. Чинило му се да је ласо пао с неба. Међутим, пре него што је Индијанац имао времена да притегне чвор, младић је нагло устукнуо и трзајем главе разбио нападачеву вилицу, а затим га дочекао на лакат и снажно погодио у стомак. Потом се брзо окренуо, и уместо да умакне, насрнуо је на двојицу нападачевих другова. Једног од њих је оборио муњевитим крошеом, али је за то време у руци другог севнуо нож. Сечиво је фијукнуло поред самог врата Американчева. Баш у тренутку када се Индијанац спремао да понови напад, морнар га је замахом ноге скоро из висине кука послао у загрљај друге двојице нападача.

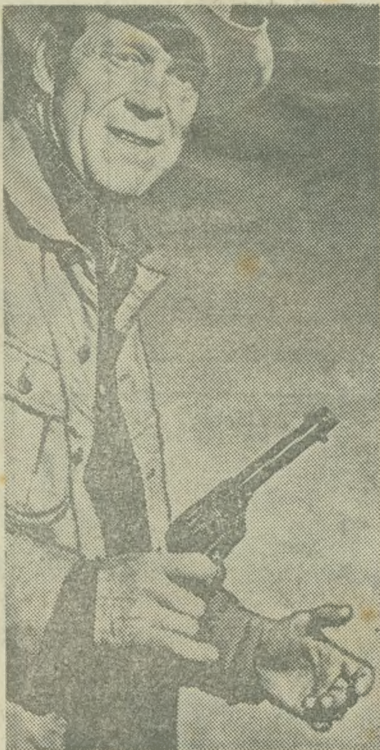

Пре него што је напустио место неочекиваног обрачуна, морнар је нестрпљиво преврнуо џепове свог одела и извадио из њих један предмет. Била је то чудна дрвена кубура, први револвер у историји. Морнар се звао Сам Колт, а дрвена играчка је била прототип чувеног колта чију ће славу први пронети каубоји преријама Дивљег запада.

Сам Колт је већ у четвртој години добио на поклон минијатурни топ од бронзе Наравно, то је била играчка. Није прошло ни пола сата, а мали Сам је украо црни барутни прах из очевог ловачког рога, а затим се проломила страховита експлозија. Срећом, штета је била искључиво материјалне природе.

Сам је живео у оно несигурно доба америчке историје када је брзо оружје представљало једину поуздану залогу безбедности сваког ваљаног момка. Отац га је као младића запослио у једној текстилној фабрици, али црни демон брзометног оружја, који је прогонио Самову проналазачку уобразиљу од његових младих дана, није му давао мира на новом радном месту. Да би ти живот био безбедан а погодак увек поузданији од поготка твог противника, шапутао му је тај демон стално на уво: нису ти довољни муњевити рефлекси и добро подмазан обарач. Мораш имати оружје којим се узастопце, без прекида, може упутити на противника неколико хитаца.

Сам је конструисао једну четвороцевку, страховито убојито оружје које је истовремено испаљивало четири метка. Међутим, она је била тешка а приликом првог испаљивања потисна снага барута бацила је момка чак у други ћошак радионице и скоро му поломила ребра. Затим је Сам једну цев боље напунио, али приликом првог испаљивања замало да није погинуо. Претрпео је тешке контузије и сва коса на глави му је изгорела.

Сам се привремено мануо ћорава посла. Користећи у то време скоро сасвим непозната својства галванске батерије, приредио је дремљивим дућанџијама свог родног градића Вор јула 1829.године праву сензацију. Сам је тада имао 15 година. Неколико дана раније објавио је да ће на дан америчког националног празника пред радозналим светом дићи у ваздух велики сплав постављен на средини језера, више стотина метара далеко од обале. Барут је потпалио помоћу електричне жице коју је спровео са обале кроз воду до сплава. Била је то у ствари прва експлозија подморске мине у историји.

Отац се после овог изванредног подвига младог Сама одлучио да свог опасног наследника удаљи из фабрике пре него што је он једног дана не разнесе. Уписао га на универзитет у Амхерсу. Сам се одмах истакао као један од најбољих ђака. Али после неколико ноћи универзитетом се проломила страховита експлозија, а затим су лелујави пламени језици захватили цело једно крило старе зграде. За Сама није било другог излаза него да се као морнарски ученик укрца на брод Горло који је пловио за далека индијска мора. Тако је момак немирна духа доживео пустоловину са нападачима у Калкути која га је још више учврстила у уверењу да његов дрвени прототип револвера треба што пре да „добије право грађанства“.

У Самово време постојали су само тешки пиштољи који су се морали репертирати за сваки пуцањ. Брзометни револвери којима ће се моћи пуцати више пута узастопце једноставним притискивањем на обарач постали су Колтова опсесија. Идеја да конструише револвер са буренцетом које се окреће и аутоматски доноси метке у цев јавила му се док је посматрао како крманоши на броду причвршћују свој точак увек код жељеног паока.

Сам је конструисао свој први прототип, таквог револвера али али сви они којима га је показао исмејали су га. Они нису могли ни да сањају да ће једнога дана у вестернима хероји прерије испаљивати из Колтовог револвера по 36 метака узастопно! Сам је био самоуверен и упоран. Патентирао је свој изум у Вашингтону, а затим је ангажовао најбољег пушкара из Балтомора Џона Пирсона да му прави оружје. Није дуго потрајало а Сам је саградио прву фабрику револвера у Патерсону. Међутим, Војна академија у Вест Поинту и други стручњаци, иако су признавали предност Самовог револвера над класичним пиштољима, оклевали су да га усвоје за наоружање војске. Револвере су углавном прихватили полулегални одреди организовани за борбу против Индијанаца, затим банде и каубоји. Једино је командант армије новоосноване државе Тексас Сам Волкер обилно користио ново оружје за обрачунавање са Апашима, Команчима и за борбу против Мексиканаца. Из сарадње два Сама настао је револвер Волкер-Колт.

Сам Колт је био свестран новатор и није га интересовало само брзометно оружје. Тако је он Саму Морзеу, проналазачу телеграфа, ставио на располагање свој изум, изоловани кабл, којим је Морзе спровео прве подводне и подземне телеграфске линије. Прве телеграфске каблове који су везивали Манхатан са Бруклином и новим Џерсијем поставио је Сам Колт.

Од новца зарађеног на телеграфу Сам Колт је саградио велику фабрику колтова која је за време американско-мексиканског рата 1846. године лиферовала револвере америчкој војсци. Занимљиво је да су се Мексиканци много брже прилагодили револверима него Американци. Касније су они постали главни поручиоци Колтових револвера. После мексиканског рата колт се прочуо у целом свету и наруџбине су пристизале из Енглеске, Кине, Француске. Русије. Захваљујући интересовању целог света, Колт је постао први човек на свету који је масовно производио оружје.

Сам Колт је врло брзо постао и један од најбогатијих људи у САД. То му је, између осталог, омогућио и његов изванредни пословни дух. Када је турском султану, коме је поклонио пар револвера, хвалио изврсна својства новог оружја, он је као узгред споменуо да је руски цар већ поручио 10.000 колтова. Султан се намрштио и одмах је поручио исто толики број револвера за Турску. Са закљученом поруџбином, Колт се обре на руском двору где је испричао цару како у турска пристаништа стижу читави бродови крцати револверима. Наравно, цар није дуго оклевао да и сам пође за турским примером.

Јесте ли већ чули да...

...реч мираз припада арапском језику и значи наследство, баштина, очевина. У наш језик, са извесним променама, дошла је из турског.

...прве кафане у Цариграду, у ствари места где су се састајали научници и филозофи — љубитељи кафе, носиле су у почетку и одговарајућа имена као на пример, „Мектеби истан“, што бисмо могли превести као „научни кружок“, или „Кава кахве“ — „школа кафане мудрости“.

...код старих Инда тамнице су се састојале од дрвених или камених кавеза који су стајали на јавним местима. У њима су држани затвореници оковани ланцима, изложени сунчаној припеци, прљави, полумртви од глади и жеђи и служили су као пример свим пролазницима.

...у Кини су некад прављени напрсци од слоноваче, а у облику лотосовог цвета.

РУЛЕТ И ТЕХНИКА

Два инжењера из Западне Немачке одлучили су да употребе електронску рачунску машину за израчунавање највеће вероватноће добијања на рулету. Они су убацили у машину 20.000 цифара које се на рулету најчешће појављују. Машина им је израчунала најоптималнију варијанту улога. Сопственици казина нису се узалуд забринули.

НАЈЛОНСКИ БЕТОН

Бетон, армирани бетон бомбусобетон.... Сад се, ево, појавио и најлонски бетон. Његова издржљивост на удар готово је 30 пута већа него код обичног бетона начињеног од цемента исте марке. Поред тога, најлонски бетон је еластичан и гибак — две особине несвојствене обичном бетону. Бетон је постао еластичан захваљујући томе што су у њега, уместо металне арматуре, убачени комадићи најлонских влакана дугачки 2,5 до 7,5 сантиметара.

САМОУСЛУГА ЗА АУТОМОБИЛЕ

Кроз неколико месеци у Паризу ће бити уведен нов систем прања аутомобила. Возач ће у отвор нарочитог апарата постављеног крај пута убацити одређену своту — претпоставља се да ће то бити један нови франак — и притиснути дугме. На то ће из цеви бризнути млаз топле воде помешан с неким средством за прање. Из друге цеви ће долазити вода за спирање. После тога возач ће притиснути друго дугме да би активирао направу за сушење.

МАЛО СТАТИСТИКЕ

Пушачи целог света попуше сваког минута три тоне дувана; љубитељи кафе попију 600.000 шоља овог напитка.

✪

Последње статистике вршене у Енглеској показују да је само у Лондону опљачкано накита за више од 6 милиона швајцарских франака.

ОДГОВОРИ:

БУДИТЕ ДЕТЕКТИВ

ДОГАЂАЈ У ХОТЕЛУ

Да је Никола био нападнут кад је отворио врата, и то тако неочекивано да није чак ни видео свог нападача, он би, падајући од ударца у подбрадак, испустио послужавник са шољом кафе. Међутим, кафа је била остављена на столицу крај врата.

САСТАНАК АГЕНАТА

Отенов саучесник био је — келнер!

УКРШТЕНЕ РЕЧИ

Водоравно: 1) познати хрватски приповедач (Вјенцеслав), 6) чувени немачки композитор (Ероика“), 8) телефонски позив, 9) тениски израз, 11) шпански драматичар (нобеловац за 1922), 14) узвик, 15) обличје, 16) слово латинице, 17) словеначки сликар и вајар, оснивач експресионизма (Франце), 19) првак, 20) лична заменица, 21) америчка скраћеница за „све је у реду“, 22) место у Србији, 23) предмет слепог обожавања, 25) предлог, 26) покрајина на Сицилији, 27) река у Аустрији, 29) музичко дело за оркестар, 32) узвик, 33) пас, 34) чувени музеј у Лењинграду, 37) инсект тврдокрилац.

Усправно: 1) хемијски елемент, инертан гас, 2) слово старословенске азбуке, 3) позоришни комад лаког и забавног жанра, 4) иницијали савременог књижевника („Мртве јавке“), 5) град у Западној Немачкој, 6) енглески сликар и песник, Вилијам (1757—1827), 7) бележница, 8) грубо вунено сукно, 10) срцба, 12) полет, 13) савремени совјетски филмски редитељ (Николај), 18) сужањ, 19) свеза, 21) веран, 22) град у североисточној Италији, 23) органско хемијско једињење, једна врста шећера, 24) покрајина у Белгији, 25) инсект из фамилије опнокрилаца, 26) слово латинице, 28) јужно воће, 30) морски коњ, 31) први летач по легенди, 35) лична заменица, 36) показна заменица.

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА

Водоравно: 1) Сократ, 6) „Рено“, 7) трс, 9) Ури, 10) клип, 11) мг, 12) Арапи, 13) бес, 15) Осор, 16) Ајваз, 18) ла, 19) јон, 20) Пи, 21) ветар, 23) ТВ, 25) оса, 26) атар, 28) ре, 29) имена, 30) иње, 32) Ерин, 33) киви, 35) еја, 36) Новска.

Усправно: 1) Сергеј Јесењин, 2) они, 3) ко, 4) атлас, 5) Триполитанија, 6) румба, 8) Спира, 10) кроз, 14) овота, 17) Ана, 21) Ворик, 22) раме, 24) врана, 27) Терек, 31) ево, 34) Ив.

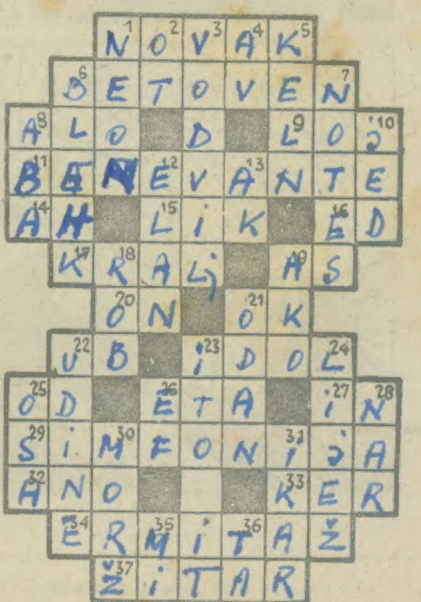

МИКИ

by Walt Disney

ЗДРАВО МИНИ!
ЗДРАВО, ШИЉО! ШТА ЈЕ... ДАО СИ СЕ НА КУГЛАЊЕ?
ЈОК!
ПА ШТА ТИ ЈЕ ТО?
МОЈА КРИСТАЛНА КУГЛА!
?
ЗНАШ, УПРАВО САМ ЗАВРШИО ДОПИСНУ **ШКОЛУ ЗА ПРОРОЧИЦЕ!**
ДОБИО САМ ДИПЛОМУ И САД САМ СПРЕМАН ЗА ПОСАО!
ЕВО И МОЈЕ КРИСТАЛНЕ КУГЛЕ!
ДА НАМ МАЛО ГАТАШ?
ВАЖИ!
ПА, МИКИ... ОВДЕ СТОЈИ ДА СИ ТВРДОГЛАВ, ЛЕЊ...
?
А ЗА ТЕБЕ, МИЋО, КАЖЕ ДА СИ **НЕПОСЛУШАН**, ДА НЕМАШ **СМИСЛА ЗА ШАЛУ!**
!?
ХММ...
НЕ МОЖЕШ ТИ **ТАКО** ДА ГОВОРИШ О МОЈИМ **ПРИЈАТЕЉИМА!**

Светска поштанска унија

Ове године навршава се тачно деведесет година од почетка рада Светског поштанског савеза у Берну (1. јула 1875). Иницијативу за оснивање овог савеза дале су државе средње Европе, али су брзо пришле и друге европске земље.

Кад је основан савез, у њему су биле 22 државе. Циљ ове међународне организације био је да се пошта, у интересу привреде, што уредније доставља и да такса за писма у међународном промету буде у свим земљама иста. За транзит поште преко других земаља није се ништа посебно плаћало.

Чим је Србија постала независна држава (1878), она је приступила савезу. Између два рата у савезу су биле већ 83 државе, а 1957. године тај се број попео на 96. Пошто унија припада сада специјализованим агенцијама Уједињених нација, сваке пете године одржава се конгрес, на коме се расправљају актуелна питања поштанског саобраћаја. Последњи конгрес био је прошле године у Бечу на коме је било заступљено 126 чланова колико их сада има.

Ветролон

Стручњаци немачке индустрије текстила су направили нову материју коју су назвали „ветролон" а која је изванредно погодна за завесе и тапете, јер не пропушта хладноћу, топлоту, шум, не гужва се, не упија мирисе и незапаљива је.

Одговорни уредник Стојиљко Стојиљковић, Београд, Македонска 31. — Издаје и штампа „Политика" штампарско-издавачко предузеће Београд, Македонска 31. Жиро рачун број 101-112-1-82. Поштански фах 124. Претплата за нашу земљу: годишња 1.800; полугодишња 900; за иностранство: годишња 2.600, полугодишња 1.300 дин. Рукописи се не враћају.